הלכה · משנה תורה · מפרשים · מעשה רקח · ספר הפלאה

מעשה רקח על הלכות נזירות

רבי מסעוד חי רקח

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מעשה רקח על הלכות נזירות

רבי מסעוד חי רקח

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מעשה-רקח-על-הלכות-נזירות/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ד 5
הלכה ו 5
הלכה ז 6
הלכה ח 6
הלכה ט 7
הלכה י 7
הלכה יא 7
הלכה יג 7
הלכה יד 7
הלכה טו 8
הלכה יז 8
פרק ב 8
הלכה א 8
הלכה ב 8
הלכה ג 9
הלכה ה 9
הלכה ז 10
הלכה ח 10
הלכה י 11
הלכה יב 11
הלכה יג 11
הלכה יד 11
הלכה טו 12
הלכה יז 12
הלכה יח 12
הלכה יט 13
הלכה כא 13
פרק ג 14
הלכה ה 14
הלכה ו 14
הלכה ז 15
הלכה ח 15
הלכה ט 15
הלכה יא 16
הלכה יב 16
הלכה יג 17
הלכה יד 18
הלכה טו 18
הלכה יח 19
הלכה יט 20
פרק ד 21
הלכה ג 21
הלכה ד 21
הלכה ט 21
הלכה י 22
הלכה יא 22
הלכה יב 24
הלכה יג 24
הלכה יד 24
הלכה טז 24
הלכה יז 24
פרק ה 25
הלכה ב 25
הלכה ד 26
הלכה ה 26
הלכה ח 26
הלכה ט 27
הלכה יא 27
הלכה יב 28
הלכה יד 28

הלכה טו 29
הלכה טז 30
הלכה יח 30
הלכה יט 31
הלכה כא 31
פרק ו 31
הלכה ב 31
הלכה ו 32
הלכה ז 32
הלכה ח 32
הלכה י 34
הלכה יג 34
הלכה יד 34
הלכה טו 34
הלכה יז 35
הלכה כ 35
פרק ז 36
הלכה ב 36
הלכה ג 36
הלכה ד 36
הלכה ו 37
הלכה ח 37
הלכה ט 37
הלכה יג 37
הלכה טו 38
פרק ח 38
הלכה א 38
הלכה ב 38
הלכה ג 38
הלכה ד 39
הלכה ה 39
הלכה ו 40
הלכה ז 40
הלכה יב 40
הלכה יד 40
הלכה טו 41
הלכה טז 41
הלכה יז 41
הלכה יח 41
פרק ט 41
הלכה א 41
הלכה ד 42
הלכה ה 42
הלכה ח 43
הלכה ט 43
הלכה יא 43
הלכה יב 43
הלכה יג 43
הלכה יד 44
הלכה יח 44
פרק י 46
הלכה א 46
הלכה ב 46
הלכה ד 47
הלכה ח 48
הלכה יא 48
הלכה יד 48

פרק א

הלכה א

ואם גילח בימי נזרו עובר בל"ת. קצת קשה דלמה לא כתב שהוא לוקה כיון שהוא לאו מפורש. ולכאורה היה נראה דאגב דנקט ברישא מ"ע נקט בסיפא ל"ת אך יותר נראה משום דלא פסיקא ליה מילתא דקי"ל שאינו לוקה אלא א"כ עשה מעשה קצת דהיינו שהטה ראשו וכיוצא וכמ"ש רבינו פי"ב דהל' ע"ז הל' ז' עיי"ש:

הלכה ד

האומר לא אפטר וכו' ה"ז נזיר מיד. פי' ראוי לו לקבל ע"ע הנזירות דאל"כ לא ראוי לעבור אבל תאחר אלא היה עובר הלאוין שבנזיר. ומ"ש **ואין לוקין על לאו זה** אפשר משום דהו"ל התראת ספק א"נ משום שאין בו מעשה והראשון נראה יותר ועיין להרב לח"מ ז"ל שהאריך בסוגיות לדעת רבינו:

הלכה ו

כיצד הרי שהיה וכו'. במתני' תני הריני כזה והקשו בגמ' נהי נמי דתפיס בשערו הריני כזה לא אמר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו ע"כ. וכתבו התוס' ז"ל דט"ס הוא דהרי במתני' תני בהדיא הריני כזה וכו' ומשני שמואל ה"נ כשנזיר עובר לפניו והשתא אצ"ל דתפיס בשעריה עכ"ל. פי' דא"צ לאוקומא בתפיס בשעריה משום דלא מהני ולא מידי דבעינן דוקא נזיר עובר לפניו ורבינו השמיט חלוקא זו ואולי י"ל דכיון דכתב דבאהיה לחוד הוי נזיר כשנזיר עובר לפניו מעתה הוי כ"ש באומר הריני כזה ומ"מ ראיתי שהוזכרה בפ"ב הל' ד' והנה התוס' ז"ל כתבו ד"ה הריני כזה דלגופיה לא אצטריך וכו' אלא לדיוקיה אצטריך טעמא דאמר כזה הא אמר הריני אפילו נזיר עובר לפניו לא מהני דטפי משמע אהה כזה מן הריני כי לא סיים כזה עכ"ל והר"ן ז"ל פ"ק דנדרים ד"ט הביאו המל"מ ז"ל חלק על חילוק זה ולא תיקן הוא הרגש זה של התוס' במתני' איך שיהיה רבינו נראה שהוא מפרש כדברי התוס' ז"ל וכיון שלא הזכיר אלא לשון אהיה מינה דבהרי זה לא מהני כן נראה לענ"ד בעד רבינו. אך ראיתי להמל"מ ז"ל דברים מגומגמים שכתב ז"ל מ"ש רבינו וכן אם אחז בשערו וכו' ה"ה אם אחז בשערו ואמר הריני כזה דמשמעו הריני כשער זה לגדלו כן נלמד מדאמרינן בפ"ק דנזיר דף ג' הריני כזה נדר נהי נמי דתפוס בשערו הריני כזה לא אמר עכ"ל. הבין דברי הש"ס כפשטן ותמיהא מילתא איך לא זכר דברי התוס' שכתבו והכריחו שהוא ט"ס וכו' ודברי רש"י ג"כ נראים בהיפך להדיא וגם דברי המל"מ עצמם מגומגמים ולבי אומר לי שאיזה תלמיד כתבם ודו"ק:

וכן אם אחז בשערו וכו'. במתני' לא תנן אלא לשון הריני ורבינו הוסיף לשון אהא נראה שנתכוון להודיענו דבין אהא בין אהיה שניהם שוין ולכך באהא נאה נקט לשון אהיה אך מה שכלל באלה הרי עלי לשלח פרע הוא מגומגם דמשמע דבעי נמי אוחז בשערו ובגמ' לא משמע הכי דאוחז בשערו בעי כשנסתפק לנו אם הלשון שאומר משמעותו דקאי אשער או לא כגון בהריני מסלסל הריני מכלכל אמנם בהרי עלי לשלח פרע דמשמעותו שער ודאי לא בעינן אוחז בשערו כלל והרב לח"מ ז"ל כתב דרבינו משמע ליה דאאוקמתא דלעיל סמיך דאין נראה לו סברא דהאי לישנא לחוד מהני וכו' ע"כ. כוונתו היא רצויה להליץ בעד רבינו אך סוף כל סוף כיון דהלשון שאמר מורה על השער להדיא דלשון פרע לא מצינו ביאורו כי אם על השער מעתה איך נאמר דאם לא היה אוחז בשערו לא יהא נזיר כלל ודברי הגמ' צווחי דהוי נזיר לכך יותר נראה לענ"ד לומר דרבינו סמך על המעיין דודאי לא בעי אחיזת השער אלא כשאומר לשון שאנו מסופקים אהיכא קאי כגון אהיה נוה דאפשר שיהיה נוה במצות ומכלכל היינו לכלכל העניים ומסלסל מלשון סלסלה ותרוממך אמנם בשלוח פרע דלשון פרע אין בו ספק דקאי על השער לא חש רבינו לשנטעה והרי סידר אותה באחרונה וידוע ג"כ שבאלה הלשונות יש מהם דנזיר עובר לפניו לא מהני אלא בעינן תפוס בשערו ויש מהם בהיפך וכמ"ש התוס' שם ד"ה אמר שמואל וכו':

הלכה ז

הרי עלי צפורים וכו' וה"ז כמי שלא הוציא בשפתיו כלום. מלשון זה משמע דאינו חייב בשום דבר בעולם וקשה דמהגמ' מוכח דלכו"ע חייב להביא הצפורים מיהא וכן פירשו רש"י והרע"ב ורבינו בפי' המשנה שכתב וז"ל ואמנם חייב להביא שתי תורים או שני בני יונה בלבד ויקריב אותם נדבה ע"כ. וכיון שכן למה הוצרך רבינו להוסיף וה"ז כמי שלא הוציא בשפתיו כלום כיון דעכ"פ אף דנזירות לא חיילא עליה הצפורים מיהא חייב להביאם ולא היה ראוי לכתוב ה"ז כמי שלא הוציא בשפתיו כלום:

הלכה ח

כל כנויי נזירות וכו'. עיין לרבינו פ"ב דהל' שבועות הל' ה' ובמתני' תנן נזיר נזיק נזיח פזיח ורבינו לא הזכיר נזיר משום דבאמת נזיר דקתני במתני' צ"ל דאין הכוונה שאמר כן להדיא דא"כ מילתא דפשיטא היא אלא כוונת המשנה להשוות נזיק נזיח פזיח כאילו אמר נזיר להדיא וכן נראה מפי' רש"י ז"ל שכתב דכי מחקת לרגל דקוף דנזיק ודופן דחית דנזיח וגגו דפא דפזיח ודופן חית שבו משוות ליה נזיר ע"כ:

הלכה ט

האומר הריני נזיר מן החרצנים לבד וכו'. לשון המשנה מן החרצנים ורבינו הוסיף בלבד נראה דכוונתו לומר שלא נתכוון זה אלא לחרצנים בלבד ואפילו הכי הוי נזיר גמור ולא דבעינן שיאמר כן להדיא דא"כ נידוק מינה דאם לא הזכיר תיבת בלבד אלא אמר מן החרצנים ישתנה הדין וזה א"א דלישנא דמתני' משמע דבחרצנים לחוד קאמר וכדאיתא בגמ' מדכתיב מיין ושכר יזיר דמשמע דאפי' יין לחודיה וכיון שכן לא בעינן תיבת בלבד:

הלכה י

אבל האומר וכו'. כתב מרן ז"ל שרבינו היה גורס מתניתין כר' נתן וכו' והקשה הרב לח"מ ז"ל דא"כ ר' יהודה דאמר אף כשאמרו ב"ש וכו' כלומר דאית להו נדור ואינו נזיר ואי ב"ה אית להו הכי במאי פליגי וכו' ע"כ. ולענ"ד אין כאן קושיא דלר"י הן הכי נמי דפליגי ולב"ה אינו נדור ואינו נזיר אך רבינו פוסק כסתם מתני' וכר"נ וק"ל:

הלכה יא

ואמר ה"ז נזיר. בנ"א כ"י הריני נזיר וכן בהל' י"ב ופשוט ומ"ש שלא נתכוון זה וכו' משמע קצת שאם נתכוון להיות נזיר גמור הוי נזיר כיון שגמר הדבר בלבו וכמ"ש בהל' ח' שהכל תלוי בלבו עיי"ש:

הלכה יג

האומר הריני נזיר ע"מ וכו' מפני שהתנה ע"מ שכתוב בתורה. הקשה הרב לח"מ ז"ל דל"ל האי טעמא תיפו"ל משום דאפי' לא הזיר אלא מאחד חייב בכולן ובגמ' לא הוצרכו להאי טעמא אלא לר"ש דאמר עד שיזיר מכולן וכו' עכת"ד. ולענ"ד אין כאן קושיא דהכא כיון דאמר ע"מ הו"ל כקבל הנזירות ע"מ כן דוקא ולכך אתינן עליה מטעם מתנה עמ"ש בתורה וזה אף לרבנן מטעם האמור תדע עוד דתניא ברייתא סתמא התם ויהיב האי טעמא להדיא משמע דככ"ע אתיא או אליבא דהלכתא מיהא וכן פירשו רבינו שם בפי' המשנה והרע"ב ז"ל ופשוט הוא. שוב ראיתי גם להתוס' ז"ל בכתובות דף נ"ו ע"א שהבינו כן עיין עליהם:

הלכה יד

נדר בנזיר וכו'. הראב"ד ז"ל כתב דע"י שאלה לחכם מותר ומרן ז"ל כתב דכיון דמתניתין סתמא מתנייא משמע אפי' ע"י שאלה וכו' ולענ"ד הקצרה איני רואה הכרח חותך דרבינו יסבור דאף ע"י שאלה קאמר דאם איתא ודאי דטעמא רבה בעינן ומה נשתנה נדר זה מכל שאר נדרים שלא תועיל לו ההתרה מחכם ובפי' המשנה כתב רבינו וז"ל שחכ"א שכל האומר מן היין בלבד או מן התגלחת בלבד וכו' שחל עליו הנזירות יאמר בכאן

שחל עליו הנזירות ואפי' שהוא סבור שאחד מהם מותר ור"ש שאמר אינו חייב בנזירות עד שיזיר מכולם וכו' ע"כ הרי מבואר הדבר דלענין חלות עיקר הנזירות קאמר דלר"ש אינו חל כלל ולרבנן חל אף אם טוען שאילו היה יודע וכו' אמנם ע"י שאלה לחכם אין אומר ואין דברים שכל הנדרים החכם מתיר וקרוב לשמוע שזאת היא כוונת רבינו גם כאן בחיבורו ולא תקשה עליו דמנ"ל הא:

הלכה טו

מפני שאלו בכלל נדרי שגגות. הראב"ד ז"ל השיג עליו דבגמ' אמרו שהם נדרי אונסין ומרן ז"ל הליץ בעד רבינו עיי"ש. ובפי' המשנה כתב רבינו שהם נדרי אונסין בלא ספק ע"כ:

הלכה יז

האומר הריני נזיר כשיהיה לי בן וכו'. יש להסתפק אם אמר הריני נזיר כשיהיה לי בת ונולד לו בן או טומטום ואנדרוגינוס דאם נאמר דבעינן שיהיה דוקא כמו שהוציא מפיו מעתה אפילו נולד לו בן לא הוי נזיר ואם נאמר דטעם הדבר מפני שכוונתו להבנות מעתה אפילו טומטום ואנדרוגינוס סגי לשיהיה נזיר ואין להביא ראיה ממ"ש בגמ' מ"ד לכשאבנה הוא דקאמר קמ"ל דלא דהתם מפני שאמר כשיהיה לי בן ונולד לו בת וכו' אבל הכא דאשתני למעליותא דהיינו שנולד לו בן אפשר שיהיה נזיר או נימא דלבת דוקא נתכוון. הן אמת דהתוס' כתבו שם בד"ה בת טומטום וכו' דכשאמר כשיהיה לי בן ודאי לא היה דעתו אלא לבן ודאי וכו' התם שאני דבן מיחשב ביני אינשי וכמ"ש בגמרא אכן כשאמר בת ונולד לו בן דמחשב ביני אינשי אפשר דהוי נזיר ומ"מ כיון דקי"ל כרבנן דר"ש דספק נזירות להקל י"ל דלא הוי נזיר כלל. והמל"מ ז"ל נסתפק באם אמר כשיהיה לי בן או בת ונולד לו טומטום או אנדרוגינוס וכו' ולענ"ד נראה גם בזו כמ"ש מטעמא דספק נזירות להקל והבעיות שנאמרו שם בגמרא הזכירם רבינו פ"ח ופ"ט:

פרק ב

הלכה א

הנודר בנזיר וכו'. מבואר ממ"ש רבינו פ"א הל' ה' דעיקר הנזירות תלוי בקבלת הלב וכיון שהוא שוגג או אנוס וכו' ודאי אין לבו גומר להיות נזיר וק"ל:

הלכה ב

מי שנדר בנזיר וכו'. שם דף ל"ב משנה וגמרא וז"ל שם בפירוש המשנה ומאמר חכמים כשחרב ביהמ"ק אינו נזיר שמורה בלא ספק שהוא א"צ הפרה לפי שלא חל עליו

הנזירות נמשכו בזה המאמר (לחסר) [לאחר] דעת ר' אליעזר שאומר פותחים בנולד ר"ל שהוא אין צריך הפרה כמו שביארנו בפ"ט דנדרים ואמר בתלמוד שטפוה רבנן לר"א ואוקמוה בשיטתייהו דתנן פותחין בנולד והלכה כחכמים ומכאן יתבאר שענין מאמר ר"א פותחין בנולד ר"ל שא"צ הפרה ונתבאר מדבר שבא בנדרים שהוא צריך הפרה לדעת ר"א וכו' ע"כ. והרואה יראה גמגום הלשון וקשיא מניה וביה והיפך שיטת התלמוד דממ"ש נמשכו בזה המאמר (לחסר) [לאחר] דעת ר"א וכו' נראה דר"ל שחכמים הודו לר"א וס"ל דפותחים בנולד וכן הבין הרב לח"מ ז"ל והוא דבר בלתי אפשרי כמעט חדא דלישנא דשטפוה רבנן לר"א ואוקמוה בשיטתייהו מורה ודאי שהם נצחוהו וכפי' רש"י ז"ל דהכוונה דבזאת המשנה לא חלק ש"מ שהודה לדבריהם ועוד דבנדרים דף ס"ד בעי תלמודא מ"ט דר"א א"ר חסדא דאמר קרא כי מתו כל האנשים והאי מיתה דנולד הוא מכאן שפותחים בנולד ורבנן מ"ט קסברי הנהו מי מייתי והא א"ר יוחנן משום רשב"י כ"מ שנאמר נצים ונצבים אינן אלא דתן ואבירם אלא אמר ריש לקיש שירדו מנכסיהם הרי שחכמים הוא שדחו ראיית ר"א ור"א שתק וכיון שכן מנ"ל לומר שהם חזרו והודו לו ועוד דאם איתא למה חלקו חכמים כאן במס' נזיר על נחום המדי שס"ל שפותחים בנולד והם אמרו אין פותחין ועוד במ"ש כמו שביארנו פ"ט דנדרים ושם כתב וז"ל ר"א מתיר אחר השאלה לחכם ואפילו שהוא אינו מתחרט וכו' וחכמים אוסרין שהם מצריכין החרטה עכ"פ ואח"כ תועיל השאלה לחכם וכו' והלכה כחכמים ע"כ. הרי שדבריו של שם הם היפך מ"ש כאן וכאן כתב כמ"ש בפ"ט דנדרים אתמהא טובא ועוד שמתחילה כתב דלר"א א"צ הפרה ובסוף לשונו כתב ונתבאר מדבר שבא בנדרים שהוא צריך הפרה לדעת ר"א וכו' נראה דסותר דברי עצמו סמוך ונראה והיותר מגומגם דבכולהו נקט לשון הפרה וידוע דלשון זה אין שייך בחכם אלא בבעל או באב ורבינו ודאי שכל דבריו בהשכל הן אמת דגם ברפ"ט דנדרים נקט רבינו לשון זה וצ"ל דלא דק בזה:

הלכה ג

המתפיס בנזירות וכו'. היה נזיר עובר לפניו וכו'. כתב מרן ז"ל סיפא פירושא דרישא וכו' ע"כ. ולענ"ד נראה כל דין זה מיותר שכבר השמיענו רבינו זה בפ"א הל' ו' עיי"ש ואפשר דאגב סיפא דסיפא נקטיה:

הלכה ה

האומר הריני נזיר וכו'. כבר מרן ז"ל כתב ליישב דעת רבינו דגירסא אחרת היתה לו בגמ' והוא מוכרח אך אכתי קשה במ"ש רבינו הרי חבירו נזיר מיד דמי הכריחו לפרש כן ולמה לא פי' כפי' רש"י דאנפשיה היינו שיהיה לו בן ומכ"ש דקשה לשמוע שיהיה

הלמד חמור מן המלמד דהרי הנודר לא קבל עליו נזירות להדיא אלא כשנולד לו בן ואם לא נולד לו או שנולד לו בת או טומטום או אנדרוגינוס אינו נזיר כמ"ש רבינו פ"א הל' י"ז ואיך יחול נזירות גמור להמתפיס. ועוד דקי"ל ספק נזירות להקל כמ"ש רבינו אח"ז ואפשר שרבינו דייק לה מלישנא דתלמודא אדיבוריה משמע או אגופיה משמע ורש"י פי' דאדיבוריה היינו שיהיה לך בן ואגופיה היינו שיהיה לי בן וכו' ואינו מוכרח שהרי תיבת אדיבוריה תתפרש בין שיהיה לך בן בין שיהיה לי בן דהיינו בדיבורו ממש ומכח זה נייד רבינו ז"ל מפי' רש"י ומפרש אדיבוריה ע"ד שיהיה לו בן כנזכר או אגופיה דהיינו שמקבל עליו נזירות גמור מעתה ומעכשיו וקאי אתחילת דברי הנודר שאמר הריני נזיר וכיון שדרכו של רבינו לפסוק כאת"ל הוכרח לפסוק דה"ז נזיר מיד משום דאין כאן אפילו ספק ובנ"א כת"י קדמון נמחק כל זה הדין ואולי שהוא ט"ס:

הלכה ז

המתפיס בנזירות וכו'. היה נזיר עובר לפניו וכו'. כתב מרן ז"ל סיפא פירושא דרישא וכו' ע"כ. ולענ"ד נראה כל דין זה מיותר שכבר השמיענו רבינו זה בפ"א הל' ו' עיי"ש ואפשר דאגב סיפא דסיפא נקטיה:

וכן אם שמע ואמר ואני בתוך כדי דיבור. משמע דמפני שלא אמר אלא ואני בעינן תוך כדי דיבור הא אם אמר ואני כמותך אפילו אחר כדי דיבור מהני ודומיא לאוסר עליו בשר זה ואחר כמה ימים אמר על בשר אחר וזה כזה דמהני וכמ"ש רבינו פ"ג דהל' נדרים הל' ד' אך תימא דלעיל מינה פסק דאף באומר ואני כמותך בעינן תוך כדי דיבור וכבר כתבתי הנראה לענ"ד שם. אך עוד נראה באופן אחר והוא דכיון דבשום משנה ובריתא לא נמצא לשון זה יותר נראה לומר דתיבת כמותך שכתב רבינו שם אין כוונתו שנאמר כן דוקא לשיצטרך תוך כדי דיבור דוקא אלא הוא פי' לתיבת ואני כלומר שכוונתו ואני כמותך והה"נ שמודה רבינו ואזיל שאם יאמר כן להדיא אפילו אחר כמה ימים מהני דומיא לדין הבשר שהזכיר אח"ז ובהגהות הרמ"ע מפאנו כת"י כתוב ואני בתוך כ"ד של שני צ"ל ושמע השלישי בתוך כ"ד של שני וכ"כ בנוסחאות כת"י:

הלכה ח

שנים שהיו מהלכים וכו'. נחלקו הפוסקים ז"ל בהבנת דברי רבינו עיין למהרימ"ט ח"א סי' י"ט וביו"ד [סי' כ"ה] ומהרשד"ם יו"ד סי' ע"ה והרש"ך ח"א הביאם הכנסת הגדולה ז"ל ובשו"ת זרע אברהם סימן ל"א שהדברים נראין פשוטים ועומדים דמדכתב רבינו ואמר חבירו ראובן הוא ואמר זה הריני נזיר וכו' דמדכתב ז"ל ואמר זה משמע שזה שאמר

ראובן ההוא אמר הריני נזיר אם יהיה ראובן כלומר אם הוא כדברי ודע שדברי רבינו בפי' המשנה מגומגמים מכח דברי הש"ס וכבר עמדו עליהם הרבנים הנ"ל עיין עליהם:

הלכה י

היו מהלכין בדרך וכו'. משנה וגמרא שם ודברי רבינו בפי' המשנה מגומגמים עיין להפרי חדש ז"ל ועיין להרב לח"מ והמל"מ ז"ל:

הלכה יב

וכן אם ראו אנשים וכו'. רבינו בפי' המשנה כתב אפילו היו מאה ואחד מהם סומא וכאן כתב סתם ומהם סומין משום דמסתבר טפי:

הלכה יג

קטן שהגיע וכו'. עיין לרבינו פ"ט הל' י"ב ובהל' נדרים פי"א ושם ביאר רבינו דמופלא הסמוך לאיש מדברי תורה וכ"כ פ"ד דהל' תרומות וכיון שכן לא זכיתי להבין השגת הראב"ד ז"ל עיין עליו:

והאיש מדיר את בנו קטן וכו' ואין האשה מדרת וכו'. קצת קשה דמצינו גבי שמואל שהדירתו אמו בנזיר ואמרה ומורא לא יעלה על ראשו ושמואל היה נזיר עולם כמ"ש בסוף מכילתין ופסקו רבינו פ"ג הל' ט"ז וצ"ל דגם אביו הסכים על ידה והדירו גם הוא:

הלכה יד

כיצד האב וכו' ושתק הבן. פשט הלשון משמע דשתיקתו תכף מהני לקבל הנזירות אבל אם התחיל לנהוג הנזירות ושוב מיחה לא מהני אמנם ממ"ש בדין הבא לא רצה הבן וכו' שהרי נעשה מעשה שגילו דעתם שלא רצה הוא או קרוביו בנזירות זו וכו' מדקדוק הלשון שכתב בנזירות זו יש לכוין דאף שכבר התחיל בנזירות יכול הוא או קרוביו למחות דאל"כ לימא שלא רצה הוא או קרוביו בזה וזו היא דעת רש"י ז"ל שכתב בפי' שאפילו ביום אחרון יכולים למחות אמנם התוס' ז"ל כתבו שם דדוקא כשמיחו מיד כששמע [אבל] אם לא מיחו ושוב לימים מיחו אין בכך כלום ע"כ. אך ראיתי לרבינו בפי' המשנה שכתב וז"ל וכל זמן שחל עליו הנזירות והתנהג בו אינו יכול לא הוא ולא קרוביו לבטלו אח"כ וזה יתכן אצלי עכ"ל. והנה התוס' ז"ל הביאו התוספתא דקתני בהדי הני או שהביאו שתי שערות והא דלא תני במתניתין משום דשתי שערות מבטלות הנזירות אף אחר שהתחיל כבר למנות כמה ימים מנזיר אבל הני דהכא היינו בתחילת שמיעת הנזירות וכו' ע"כ. ולכאורה היה נראה שרצו להסתייע מזאת התוספתא ובפ"ג שם תני גילח או שהביא שתי שערות ולשון זה מכוון יותר לסברת רש"י ז"ל כמבואר אכן האמת יורה דרכו שלא הזכירו זאת התוספתא אלא להכריח דמתניתין ס"ל דהמחאה צריכה

להיות דוקא קודם שיתחיל הנזירות ולכך לא הביאה הך דשתי שערות ולשיטתייהו אזלי שכתבו לקמן דף ל' ד"ה ה"ג וכו' שהרי נזירות אביו מתבטל אחר הבאת הסימנין וכו' ע"כ. אף שמדברי רש"י שם נראה קצת דלא ס"ל הכי ולדעת רבינו סתומא בזה עיין להתוס' יו"ט ז"ל פ"ד דסוטה משנה ה' ומ"מ נראה לענ"ד דלכו"ע יתכן שאף אחר שהתחיל הנזירות ואפילו אחר כמה ימים יתבטל וכגון שקרוביו לא נרגשו בדבר אלא אחר כמה ימים דכיון שהטעם הוא משום דהלכה היא בנזיר ואפשר דהוי משום נוול כמ"ש בגמרא דריש לקיש מעתה כל שביום שמיעתן מיחו יש לומר דמחאתן מחאה אף שכבר התחיל וא"כ הוא אתי בדיוק מ"ש רבינו כנזירות זו כנ"ל:

הלכה טו

ועד מתי יש לו להדירו עד שיגדיל ויעשה איש. פירוש עד שיגדל בשנים דהיינו י"ג ויום אחד ויעשה איש דהיינו שיביא שתי שערות כמ"ש בפרק י"א דהל' נדרים הל' ד' ופסק כרבי כדאיתא בגמ' אלא דקשה טובא דמשמע התם דלרבי וגם לפי דחיית הש"ס לכ"ע מופלא הסמוך לאיש דרבנן ורבינו פוסק שהוא דאורייתא כמבואר וכ"כ הרב לח"מ ז"ל והניח דברי רבינו בצ"ע. אמנם נראה לענ"ד דרבינו מפרש מ"ש בגמרא לימא כתנאי וכו' הכוונה כדי לידע אי הלכה כר' יוחנן או כר' יוסי בר חנינא א"ר לקיש דאפשר דהוו תרי לגבי ר"י ולכך מייתי הך פלוגתא דידוע דהלכה כרבי ודחי ליה דאין להכריח זה דאפשר דפלוגתייהו תליא במופלא הסמוך לאיש וכו' וכלל זה הביאו הר"ב גופי הלכות דף נ"א ע"ב וכיון דהכא מספקא לן אי מופלא הסמוך דרבנן או דאורייתא ובפרק יוצא דופן (נדה דף מ"ו) אפליגו רב כהנא עם ר"י ור"ל בהא וע"כ לפסוק כר"י ור"ל דהוו רבים לגבי ר"כ א"כ מופלא הסמוך לאיש דאורייתא ולא חיישינן להדחיות של הש"ס של כאן אלא כדסלקא דעתין מעיקרא דפלוגתא דרבי ור"י בר יהודה תליא בפלוגתא דר"י וריב"ח אר"ל הלכה היא או חינוך וקי"ל כרבי ומעתה הפסקים הם אמתיים ונכוחים ור"ל נמי דס"ל מופלא הסמוך לאיש דאורייתא ס"ל כרבי דהכא דהוי משום חינוך עד שיגיע לעונת נדרים ותו לא ודו"ק כן נראה לענ"ד נכון:

הלכה יז

אבל העבד וכו'. משום דאיתרבו עבדים מקרא דואמרת אליהם לכך אם לא כפה אותו האדון יחול הנזירות עליו כדאיתא בגמרא:

הלכה יח

נדר העבד וכו'. רבינו מפרש דרשת אביי מקרא דלהרע או להטיב דהיינו לענין עינוי נפש דוקא ובזה הוא דהושוו נדרים ושבועות אהדדי אבל באין בהם עינוי נפש יש חילוק

דבנדרים דמתסר חפצא אנפשיה חייל אבל בשבועות דמתסר נפשיה אחפצא לא חייל דהרי אין נפשו קנויה לו ולכך חילק רבינו בנדרים בין יש בהם עינוי נפש ללא ובשבועות לא חילק כמ"ש פי"ב דהל' שבועות וכ"כ התוס' יו"ט ז"ל:

או שהעריך וכו'. בפ"א דערכין הל' ז' פסק רבינו שהעבד נערך ועורך כשאר ישראל ואם יפדה ויהיה לו יתן ערך שנדר ע"כ. וכאן כתב דאם העריך אינו ערך ולא יחול עליו אך מבואר הדבר שרבינו דייק לכתוב ולא יחול עליו נדר ולא הוסיף תיבת ערך מפני שהנדר אינו חל כלל משא"כ הערך דעכשיו לא נתחייב בו אבל כשיפדה יחול ופשוט:

נדר עבדו וכו'. מרן ז"ל הליץ בעד רבינו להשגת הראב"ד ז"ל גם בפ"ח דהל' עבדים השיג עליו וע"ע למרן ז"ל שם:

הלכה יט

עבד שנדר וכו' או שהלך מרבו וכו'. לישנא דמתני' עבר מכנגד פניו וכ"כ בפי' המשנה אם ברח ממנו או שיצא מאצלו והוא נזיר ע"כ. ולמ"ש מרן ז"ל דנראה שרבינו היה גורס ר' מאיר אומר ישתה ר' יוסי אומר לא ישתה ע"כ בפי' המשנה כתב רבינו כגירסתינו ר"מ אומר לא ישתה ר"י אומר ישתה ע"כ. והפרי חדש ז"ל כתב דכיון דלס"ד דתלמודא משמע דלית הלכתא כר"י דהא הוה מוקמינן ר"מ כשמואל משמע דהוה קי"ל לתלמודא דבהא הלכתא כר"מ ותו דתקנתא דר"מ עדיפא וטפי מסתברא לתקוני דליהדר לרבו ותו מדסתם תלמודא ביאר טעם דר"מ לבסוף משמע דהכי ס"ל דאחרון אחרון חביב ע"כ משמע דטפי מסתברא לתקוני וכו' א"נ דהרי סיים רש"י ז"ל דלד"ה בתר תקנתיה אזלינן ויותר נראה לומר ע"פ מאי דקי"ל הלכה כר"מ בגזרותיו והא נמי גזרה היא ודו"ק:

נזר והשלים וכו'. תוספתא ספ"ו דנזירות ורבינו הוסיף ולא ידע בו רבו לרבות דיצא ידי נדרו אע"פ שאם היה יודע היה כופהו אבל אם לא גילח ויצא לחירות לא יצא ידי נדרו דאלו ידע רבו הוה כפי ליה וכ"כ הרב קרית ספר ז"ל:

הלכה כא

אין הנזירות נוהגת אלא בא"י וכו'. מרן ז"ל הביא דברי רבינו שבפירוש המשנה שלכאורה הם דברים קשין כגידין מלבד דחובת הגוף היא ונוהגת בין בארץ בין בחו"ל כמ"ש הרב קרית ספר וכ"כ התוס' שם דמה"ת נוהגת אף בחו"ל. אמנם צריכין אנו למשכוני נפשין ולפרש דכוונתו על הקנס שקנסו ז"ל לשיעלה לא"י עכ"פ ומוטב לסבול דוחק הלשון מדוחק הענין. גם מה שהקשה מרן ז"ל על מ"ש כאן שהקנס הוא שמחייבין אותו לעלות לא"י דמנין לו זה דאדרבה שנינו במשנה שהילני המלכה נדרה הנזירות שבע שנים והשלימה נזירותה ואח"כ הלכה לארץ ואם כדברי רבינו למה לא חייבוה

שתעלה לארץ וכו' ע"כ. הנה בגמרא מבואר דהא דמחייבין אותו לעלות ולמנות בא"י אינו אלא משום קנס כדברי רבינו אך אינו מבואר שם אי מחייבין אותו תכף ומיד שנזר או אח"כ והתוס' ז"ל כתבו שם אבית הלל שאמרו נזיר בתחילה לחזור ולהתחיל כל מניינו וכו' ע"כ. משמע דהכוונה דאף שכבר מנה ימי נזירותו בחו"ל דמה"ת יצא ידי נדרו כמ"ש שם אפ"ה מחייבין אותו לעלות לא"י ולחזור ולמנות הימים כבתחילה וכדמוכח באמת דהילני המלכה דאחר שהשלימה ימי נזירותה בחו"ל עלתה לארץ ע"י שחייבוה חז"ל וחזרה ומנתה שבע שנים אחרות.

מעתה בשופי נוכל לומר שכן היא דעת רבינו ג"כ וסרה מעליו תלונת הראב"ד ז"ל ע"פ דברי התוס' הנ"ל וא"צ לידחק כמ"ש מרן ז"ל וכן מצאתי להתוס' יו"ט ז"ל וכן משמעות דברי הסמ"ג ז"ל עשין רמ"ו וכו' שסיים כמו שהורו ב"ה להילני המלכה וכו' דמשמע דאכולא מלתא קאי עיין עליו. מעתה מ"ש רבינו לפיכך מי שנדר בזה"ז בח"ל וכו' עיקר הדין הוא דאתא לאשמועינן דעכ"פ כופין. אך אימתי תהיה הכפיה כבר הקדים ואמר כמנין הימים שנזר דזה מורה שאחר שמנה כופין וכן משמע ממה שכתב אח"ז וכל זמן שהוא בחו"ל וכו'. שוב אחר זמן האיר ה' את עיני ומצאתי לרבינו בפי' המשנה ספ"ד דעדויות שכתב וז"ל פרק מי שהיה נזיר וכו' מי שנזר והוא בבית הקברות וכו' ובתרא תנינן מי שנזר נזירות מרובה וכו' וחד טעמא נינהו משום דארץ העמים כבית הקברות דמיא וכו' ומיהא בהא פליגי ב"ש סברי כי קנסינן ליה בטומאת ארץ העמים לסתור את נזירותו ה"מ וכו' וב"ה סברי בכל נזירות קנסינן ליה מיהו ההוא דנזר בבית הקברות מדינא דאורייתא נמי לא סליק ליה מידי שהרי הוא צריך לנהוג נזירותו בטהרה עכ"ל ובזה סרה תלונת מרן ז"ל ע"ד רבינו שבפי' המשנה שהרי מצינו כאן כוונתו מבוארת:

פרק ג

הלכה ה

מכאן עד מקום פלוני. ברייתא ושקלא וטריא שם ועיין להמל"מ ז"ל שהאריך בפי' דברי רש"י והתוס' ודברי רבינו שקולין:

הלכה ו

הריני נזיר שתי נזירות וכו'. רפ"ג ושאר פרטים ביארם רבינו ריש פ"ד וכ"כ בפירוש המשניות:

הלכה ז

הריני נזיר כמנין ימות השנה וכו'. מרן ז"ל הקשה על רבינו מהירושלמי שבנוזר שנה סתם נשאר בתיקו ותירץ מדתנן בפ"ב דטהרות ספק נזירות מותר ע"כ. ואין נראה כן מדברי רבינו שהרי תלה הדבר בלשון בני אדם דלפי טעם זה אין אנו צריכים להכלל דספק נזירות מותר כלל דאף אי הוה קי"ל ספק נזירות להחמיר הכא שאני דבנדרים אזלינן אחר לשון בני אדם ונראה שנמשך בזה אחר דין המשנה דהטעם הוא מפני שהולכין בה אחר לשון בני אדם דמנין ימות החמה שס"ה ושנות הלבנה שנ"ד ברוב השנים וכן נראה מדברי הרב קרית ספר ז"ל עיין עליו:

הלכה ח

הריני נזיר שלשים יום ויום אחד ה"ז נזיר נזירות אחת של אחד ושלשים יום. דף ז' אמתניתין דהריני נזיר שלשים יום ושעה אחת וכו' אמר רב ל"ש אלא דאמר ל"א יום אבל אמר שלשים יום ויום אחד נזיר שתים סבר לה כרבי עקיבא דדריש לישנא יתירא דתנן לא את הבור ולא את הדות וכו' ע"כ. מעתה יש לתמוה על רבינו שפסק דלא כרב וכר"ע ובפרט שלא מצינו חולק בדבר ויותר יש לתמוה על מרן ז"ל שהביא דברי רב על דברי רבינו כאילו רבינו פסק כן ודוחק לומר דמרן ז"ל היה גורס בדברי רבינו הריני נזיר שלשים יום ויום אחד כמו שנראה מתחילת דבריו דא"כ העיקר חסר איך הזכיר דברי רב על מה שלא ביאר רבינו גם ראיתי להרב לח"מ ז"ל שכתב דט"ס הוא בדברי רבינו וצ"ל שלשים ואחד יום ע"כ. ואני שמעתי ולא אבין דמה הרווחנו בהגהה זו הרי עדין תקשה לן דעיקר דינו של רב לא הזכירו רבינו והוא ז"ל מהך דרב ור"ע הקשה על רבינו אתמהא. והנה זימן השי"ת לידי ספר כת"י קדמון וכתוב בו על דברי רבינו וז"ל קשה דבהדיא אמרינן בגמ' פ"ק דנזיר אמר רב ל"ש וכו' ואפשר שסמך רבינו על הירושלמי בזה דמייתי התם ברייתא דר"ע דאינו נזיר אלא אחת וההיא מתניתא פליגא אדרב וסמך רבינו לפי שמביא שם הברייתא ואפשר דאי הוה שמיעא ליה לרב הך מתניתא לא הוה פליג עלה וצ"ע עכ"ל. ושפתים ישק משיב דברים נכוחים גם בס' קרית ספר מצאתי שכתב כדברי רבינו אשר מתוכו מובן שאין שום ט"ס בדברי רבינו כי כל הישר הולך אך למרן ז"ל נראה פשוט שגירסא אחרת היתה לו בדברי רבינו:

הלכה ט

מי שהיו וכו'. רבינו העתיק המשנה כצורתה כדרכו הטוב ובפ"ג דהלכות עדות ביאר עוד דיני הכחשת העדויות וכו' ובזה סרה תלונת הרב לח"מ ז"ל עיי"ש:

הלכה יא

מי שאמר הריני נזיר לעולם וכו'. הראב"ד ז"ל השיג על רבינו ומרן ז"ל כתב שגירסת רבינו בגמ' היתה כמו בירושלמי ותוספתא עכ"ל. והנה בברייתא שלפנינו דף ח' תנו רבנן הריני נזיר כל ימי חיי הריני נזיר עולם ה"ז נזיר עולם אפילו מאה שנה אפי' אלף שנים אין זה נזיר עולם אלא נזיר לעולם ע"כ. ולענ"ד הקצרה דרבינו מפרש לה הכי דאפילו שאי אפשר לאדם לחיות כ"כ אפ"ה כיון שהזכיר מנין קצוב הרי הוא נזיר לעולם כלומר שאין לו תקנה לגלח ולהביא קרבנותיו עד מלאת ימי נזרו משא"כ בנזיר עולם כלומר שהוציא מפיו תיבת עולם או כל ימי חייו דאז מקרי נזיר עולם ומותר לו לגלח כל שלשים יום ובזה אין צריך לומר שגירסא אחרת היתה לו לרבינו:

הלכה יב

ודבר זה הלכה מפי הקבלה. מרן ז"ל כתב ומ"ש ודבר זה הלכה מפי הקבלה אע"ג דמייתי לה מקרא דויהי מקץ ימים לימים אשר יגלח וכו' סובר רבינו שאינו מוכרח דהא אפשר לפרש בגוונא אחרינא אלא שקבלה היתה בידם ואסמכוה אקרא עכ"ל ביאור דבריו מפני שבגמ' למדנו הך מקץ ימים מבתי ערי חומה דהוי י"ב חדש ורבי נהוראי אומר שלשים יום ורבי יוסי אומר מע"ש לע"ש ושקלו וטרו בגמ' בהא מלתא ומפני שסוף כל סוף אינו מבואר בפסוק שהיה מגלח כל י"ב חדש לכך כתב רבינו דדבר זה כלומר של היב"ח היא הלכה מפי הקבלה כלומר שכך קבלו חז"ל דאילו לענין אבשלום שהיה נזיר עולם זה אין צריך להלכה וכו' שהרי מקרא מלא דיבר אם ישוב ישיבני ה' ירושלים ועבדתי את ה' ומדקאמר סתמא ש"מ דלעולם קאמר אלא שראיתי להרב קרית ספר ז"ל שכתב וז"ל ודבר זה שנזיר מגלח ומביא קרבנו שלש בהמות הלכה היא מפי הקבלה ע"כ. ואף שדבריו סתומים נראה פשוט שכוונתו על נזיר עולם דוקא דביה קמשתעי דאילו סתם נזיר אין צריך למפי הקבלה דמקרא מלא הוא ותו דאם איתא הו"ל לכתוב כן בתחילת הפרק כשכתב ובסוף כל שלשים מגלח ומביא קרבנותיו וכו' אלא ודאי דלנזיר עולם קאמר דבאמת לא מצינו זה בפסוק כלל וכן נראה מדברי הסמ"ג ז"ל עשין ר"נ עיי"ש. ואיך שיהיה משמע שלא הבין כדברי מרן ז"ל.

ובשו"ת זרע אברהם יו"ד סי' ל"א ראיתי שהכריח שמפי הקבלה הכוונה שהם דברי הנביאים כדאמרינן בתענית ובקבלה הוא אומר וקרעו לבבכם ואל בגדיכם וכו' ושזו היא כוונת רבינו שכתב כאן ודבר זה הלכה מפי הקבלה ובכן סרה תלונת מרן מעל רבינו וכו' ותו שדברי מרן ז"ל סתומים ומגומגמים דמה יענה למ"ש רבינו לקמיה גבי נזיר שמשון ודבר זה הלכה מפי הקבלה הרי מקרא מלא כתיב כי נזיר אלהים וכו' וקרי ליה

מן הקבלה וכו' ע"כ. ובאמת גברא חזינא וכו' דסבר דמ"ש רבינו גבי נזיר שמשון דדבר זה מפי הקבלה הכוונה על עיקר נזירות שמשון ובזה נתאמץ להקשות על מרן ז"ל כאילו לא ראה דבר זה שהוא סמוך ונראה. ואחרי המחילה הראויה כוונת רבינו מבוארת ע"פ מ"ש בש"ס ומנא לן דמטמא למתים אילימא מדכתיב וכו' ומסיק אלא גמרא גמירי לה ע"כ וזהו מ"ש רבינו ודבר זה הלכה מפי הקבלה דשמשון אף דהיה נזיר גמור מ"מ היה מותר לו להטמא למתים משום דבאמת אין לנו ראיה ברורה משום פסוק וזה פשוט. גם בראש פרקין כתב רבינו דהנוזר פחות משלשים יום ה"ז נזיר שלשים יום שאין נזירות פחות משלשים יום ודבר זה הלכה מפי הקבלה היינו משום דבגמ' מייתו לה מקדוש יהיה דבגימטריא שלשים וגם בפי' המשנה שם אחר שהביא זאת האסמכתא כתב וזה ענין מקובל ע"כ כלומר מקובל ממשה רבינו ע"ה הרי דכל דבר שאינו מפורש בפסוק קרי ליה רבינו מפי הקבלה אלא דחז"ל אסמכוהו אקרא ודו"ק:

הכביד שערו מיקל בתער. כן הוא לשון המשנה ובביאורו כתב ז"ל ודין נזיר עולם שיגלח מיב"ח ליב"ח וכו' אבל הוא נזיר עולם ואינו מגלח אלא ליב"ח ע"כ נראה דגילוח גמור קאמר ובאמת הכי משמע קרא ובגלחו את ראשו וכו' אשר יגלח וכו' וכיון שכן צ"ל דמתניתין לאו דוקא ואגב דנקיט בסיפא דאינו מיקל נקט ברישא מיקל והכי דייקי דבריו כאן ג"כ דמתחילה העתיק לשון המשנה כדרכו הטוב ושוב כתב כשיגלח וכו':

הלכה יג

שמשון לא היה נזיר גמור וכו'. ידוע מ"ש מהר"י בן לב ז"ל הביאו מרן ז"ל והוא ז"ל חלק עליו שתירוצו לא נזכר בגמ' אפילו ברמז וכו' עיין עליו. ולענ"ד הקצרה דקושיא זו איתא גם בגמרא גופא כדמותה בצלמה שהרי כשאמרו לא דכ"ע בעינן דבר הנידר ושאני גבי בכור דכתיב לה' לרבות את הבכור ע"כ. ותיקשי לן מתניתין דשמשון דלא הוי דבר הנידר ואפ"ה חייל והיכי דחי תלמודא מלתא דתקשי לה גופא ממתני' ואף דלעיל אוקימו לה כרבי יהודה סוף כל סוף כיון דכל השקלא וטריא של הגמרא לקמן היינו לאוקומי הך מלתא דבעינן דבר הנידר איך לא הזכירו טעם לסתם מתני' דנראית הפך כל זה ושתיקה זו למה ומה טיבה לכך נראה לדעתי הקצרה דכי קאמר תלמודא גבי נזיר נמי הכתיב לה' הכוונה שכן הוא האמת דמפסוק זה מרבינן נזירות שמשון וכסתם מתני' ופריך מיניה למאן דדריש לה' לרבות את הבכור אמאי לא דריש נמי הך לה' דכתיב גבי נזיר ולילף מיניה נזיר שמשון ומשני דהנך תנאי דרשי ליה להההיא דשמעון הצדיק וכו' אמנם לדידן עיקר הדרשא לענין דינא היא לרבות נזירות שמשון כדדרשינן מלה' לרבות הבכור וגם דרשת שמעון הצדיק תדרש מהך קרא גופיה כפשטיה דקרא דהפשט לא

יופסד ובהכי ניחא שגם רבינו הביא הא דשמעון הצדיק בסוף אלו ההלכות עיי"ש מפני ששני הדרשות יתכנו יחד ואמת ולדרכו של מרן ז"ל דר' יהודה ס"ל דכי נזיר אלהים יהיה הנער מנוח הוא דקאמר ליה ע"כ קשה דרבינו כתב להדיא שלא נדר בנזיר אלא מלאך הפרישו וק"ל:

ודבר זה הלכה מפי הקבלה. זהו מ"ש בגמרא דמנ"ל דאיטמי למתים ושקלו וטרו ואסיקו דגמרא גמירי לה ועמ"ש בהל' י"ב:

הלכה יד

ולפיכך מי שאמר וכו' שנזירות שמשון לעולם היתה. קשה לטעם זה דמשמע דקאי אדסמיך דאטו מי שנזר נזירות עולם ליתיה בשאלה ומרן ז"ל נדחק בזה עיין עליו. ולענ"ד נראה דרבינו לא נחית הכא לתת טעם לשאלה דזה כבר הקדימו דהמלאך הפרישו וכיון שכן איך יהיה באפשרות להתיר מה שאסר המלאך אלא בא לתת טעם לאיסור התגלחת שהקדים דהרי נזיר עולם מותר בתגלחת כל י"ב חודש כמו שמצינו באבשלום ובנזיר שמשון נאסר לגמרי לזה תירץ דשאני אבשלום שמצינו בו שהיה מגלח כל י"ב חודש כמ"ש לעיל מקרא דובגלחו את ראשו וכו' משא"כ בשמשון שנזירותו לעולם היתה ולא מצינו בו שהיה מגלח את ראשו ומפני שטעם זה מועיל מצד עצמו לשלא יהיה לו שאלה שהרי נשתנה משאר נזירים מטעם שהמלאך הפרישו לכן סמכו לו רבינו ודו"ק:

הלכה טו

האומר הריני כשמשון וכו'. ידוע כמה נתחבטו גאוני עולם בדברי רבינו שנראין הפך דברי הגמרא ודברי רבינו ג"כ נראין דסתרי אהדדי שכאן כתב הריני כשמשון וכו' דמשמע דאי לא אמר להו לכולהו אינו נזיר ולעיל כתב דהוי נזיר. ואם כי צעיר אני תורה היא ונראה לענ"ד דרבינו מפרש לה למתני' אף באומר הריני נזיר כשמשון כבן מנוח וכו' דאם יאמר הריני כשמשון לחוד אין ס"ד שיהיה נזיר בסתמא דכמה שמשון איכא בשוקא ופריך תלמודא למה ליה למתני כל אלין ומתרץ דאי אמר כשמשון הוה אמינא שמשון אחרינא כלומר אפילו שיאמר הריני נזיר כשמשון יכול לטעון לאיש אחר נתכוונתי וכו' א"נ י"ל דמתני' וגמרא כפשוטן באומר הריני כשמשון סתמא וקאמר תלמודא דאי אמר הריני כשמשון לחוד אינו כלום דאין כאן נזירות כלל וכו' ומינה דאי אמר הריני נזיר כשמשון הוי נזיר אלא שאם טוען לאיש אחר נתכוונתי אינו נזיר דפיו ולבו שוין בעינן ולפ"ז רבינו פסק תחילה דאם אמר הריני נזיר כשמשון הוי נזיר ואם אמר לאיש אחר נתכוונתי אינו נזיר ושוב הביא לשון המשנה שאם הזכיר כל הפרטים הוי נזיר גמור שהרי אלו הפרטים לא נמצאו באיש אחר זולתו ומינה דאם אמר כשמשון כבן מנוח

דיתכן שאיש אחר ששמו כך אינו נזיר כיון שלא הזכיר הפרטים העיקרין וגם לא הזכיר הריני נזיר ודאי דמסתמא אינו נזיר וכן נמי בדין שמואל הרמתי שהצריך רבינו שיאמר כולם הן הכי נמי שאם לא אמר כולם שלא הזכיר דברים שיתכנו בשופי באיש אחר אינו נזיר (אלא אם כן יאמר שנתכוון לנזירות ודאי) וסברה זו הזכירה הרא"ם ח"א סי' נ"א אלא שהוא חלק עליה עיי"ש ובפרט שמצא בנ"א בדברי רבינו הריני נזיר כשמשון בן מנוח כבעל דלילה וכו' אשר זה מורה שרבינו אינו מחלק בזה וגם אני הצעיר מצאתי כן להסמ"ג והרב קרית ספר ז"ל עיין עליו וכ"כ בנ"א כת"י ועיין להרב לח"מ ושו"ת מהריט"ץ סי' קצ"ד:

הלכה יח

האומר הריני נזיר כשער ראשי. יש לדקדק על רבינו דיוק מבואר דלמה הקדים המאוחר במשנה ומרן ז"ל ציין מהמשנה בפ"ק וכו' ויש לתמוה עליו ועל רבינו דמהגמ' מוכח הפך דבריו שהרי אוקים רבי יוחנן ההיא דמלא חבית לרבי יהודה כרבי דפליג את"ק דהריני נזיר כשער ראשי דבעי רבי שיאמר הרי עלי נזירות כשער ראשי ורבינו פסק כרבי יהודה בפרקין הל' ז' וכיון שכן היה לו לפסוק כאן דבעי שיאמר הרי עלי נזירות כשער ראשי וגם מסקנא דהתם הכי מוכחא דמסיק דרבי יהודה ס"ל כרבי בחדא ופליג עליה בחדא ס"ל כוותיה בחדא נזירות קביל עילויה ופליג עליה בחדא דר"י שאני ליה מנין ורבי לא שאני ליה מנין ע"כ. והרב לח"מ והתוס' יו"ט ז"ל הניחו זה בצ"ע עיין עליהם.

ולענ"ד גם על מ"ש רבינו בפירוש המשנה יש להקשות מהסוגיא ומתוך זה יתורץ הכל בע"ה והוא שרבינו כתב שם וז"ל לפי ששער ראשו והחול חלקים נפרדין והנה הוא כאלו נדר בכך וכך אלף נזירות אשר לא ישלים זמנו בהם אבל הם נחלקים לפיכך וכו' ואין הלכה כרבי ע"כ. ושוב כתב בההיא דהריני נזיר כמנין ימות החמה וכו' דרבי חולק על זה הסתם וכו' והלכה כרבי יהודה ע"כ. והקושי מבואר דאם פסק כרבי יהודה איך כתב בחלוקא ראשונה דאין הלכה כרבי הרי בגמ' אמרו להדיא דרבי יהודה כרבי ס"ל לכך נראה בחדא מתרי אנפי ושניהם בקנה אחד. האחד דהא דמתרץ רבי יוחנן דרבי יהודה ס"ל כרבי אינו אלא להפיס דעת המקשן שחזר והקשה לו אמאי לא חזי לקופה כאילו מלאה קישואין ודלועין וכו' שזאת הקושיא כבר הקשה אותה בתחילה בלשון זה עצמו ועל קושיא זו הוא שבא רבי יוחנן ותירץ דהתם לא נחית לנזירות והכא נחית לנזירות מוכרח שר"י נרגש בקושיא זו אלא שכוונתו דכיון דנחית נחית והכי דייקי דברי רש"י ז"ל שכתב וכיון דנחית לנזירות במאי ליסלקיה הכא אית לן למימר דנזירות כמנין גרעיני חרדל קבל עליה ולעולם כל ימיו אסור ביין ע"כ. הרי דרבי יהודה גופיה כשתירץ לו דעתו

היא דכיון דנחית מעתה כשראה שחזר והקשה לו הוצרך להשיב לו ולדחותו לפי דעתו דר"י כרבי ס"ל ונמצא לפ"ז דמתני' כפשטה וצדק מרן ז"ל שלא ציין אלא מהמשנה. ועוד י"ל דכי מתרץ ליה דר"י כרבי ס"ל אין כוונתו לעיקר הדין דהיינו בהריני נזיר כשער ראשי וכו' אלא לענין דנזירות אריכתא קביל עליה והכי דייקי קצת דברי רש"י ז"ל עיין עליו ולעולם דיש חילוק בין כשער ראשי למלא חבית דהחילוק הוא מבואר כשמש דמלא חבית לא הזכיר דבר שיחול עליו מנין הנזירות משא"כ בשער שכל רואיהם יעידו שהם חלקים מופרדים וזהו טעמו של רבינו בפי' המשנה ודייק טפי דברי הש"ס דמסיק סבר ליה כוותיה בחדא נזירות קביל עילויה דבהאי מלתא דנזירות אריכתא הוא דקביל עילויה בהא הוא דסבר רבי יהודה כרבי וכיון שכן צדקו דברי רבינו בפירוש המשנה דאף דאין הלכה כרבי אלא כת"ק דהריני נזיר כשער ראשי ה"ז נזיר עולם ומגלח כל שלשים יום משום דכיון שהשערות והחול הם חלקים נפרדים הו"ל כמנין דס"ל לר' יהודה דנזיריות הוא דקביל עליה וקרוב לזה מצאתי בשו"ת זרע אברהם ז"ל י"ד סי' ל"א ולפי האמור יומתק שינוי סידור הדינים בדברי רבינו דמתחילה רצה להשמיענו דין מלא חבית ומלא קופה דנזירות אריכתא קביל עליה ובזה הוא דסבר רבי יהודה כרבי ולפ"ז נמשך דין השער והחול דהו"ל במנין מהטעם האמור ולכל הפירושים פסק כסתם מתניתין וכר"י ונכון לענ"ד:

הלכה יט

האומר הריני נזיר אם אוכל וכו'. משנה בנדרים דף י"ז ונחלקו בגמ' רב הונא ושמואל בפירושא דמתניתין ומשמע בש"ס דהלכה כשמואל דאפילו אמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום חל עליה נזירות על נזירות ורבינו לא הזכיר זה וגם שינה הלשון דשלא אוכל משמע על כל כזית ושלא אוכלנה משמע כולה כמ"ש פ"ד דהל' שבועות הל' ט' ובמתני' קתני אם אוכל וכו'. וי"ל דגבי שבועות תנן פ"ג שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה ואכלה אינו חייב אלא אחת (משום דאין שבועה חלה על שבועה) ודייק בגמ' טעמא דאמר שלא אוכל תחילה הא אם אמר שלא אוכלנה תחילה חייב שתים ופסקו רבינו פ"ד דהל' שבועות הל' ט' ולכך כתב זה הלשון כאן ובפ"ג דהלכות נדרים הל' ב' דבשבועות אינו חייב אלא אחת ובנדרים חייב על כל אחת ואחת והוי רבותא טפי דהא אם אמר שלא אוכלנה תחילה אתי במכל שכן כמבואר וק"ל:

פרק ד

הלכה ג

נטמא אחר נזירות בנו וכו'. דברים אלו הוסיף רבינו מדעתו והראב"ד ז"ל השיג עליו אך החילוק הוא מבואר כמ"ש מרן ז"ל והוא פשוט ונכון אך מ"ש שמצא שכך פירשו התוס' בתוס' שלפנינו אין שם ביאור לדבר זה וכבר עמד על זה הרב לח"מ ז"ל עיין עליו אם לא שנאמר שגירסת מרן בתוס' היתה באופן אחר:

הלכה ד

כיצד האומר וכו' והריני נזיר מאה יום. לשון המשנה דף ט"ו ועיין להתוס' שם ד"ה הריני נזיר בדף י"ג והמדפיסים הוא שטעו:

הלכה ט

וכן אם אמר הריני נזיר שמשון וכו'. מרן ז"ל תמה על רבינו דמאחר דהבעיא לא אפשיטא איך כתבה בפשיטות ותירץ דכוונת הבעיא אי חל הנזירות בתוך העשרים ושוב אין לה הפסק עד השלמת הנזירות ואח"כ יגלח ויביא קרבנו ומאז והלאה ינהוג נזירות שמשון או דילמא כיון ששלמו העשרים ינהוג נזירות שמשון מיד ופסקה לחומרא משום דהא דקי"ל ספק נזירות להקל ה"מ בנזירות דאיתיה בשאלה אבל בנזירות דליתיה בשאלה לא עכת"ד. וראיתי בשו"ת זרע אברהם ז"ל יו"ד סי' ל"א שנתעצם הרבה בדברי מרן אלה דספק זה לא הוזכר כלל בבעיות רבא דספקותיו של רבא היינו אם הני עשרים יום לא שלמין ולא חיילין כלומר אי חיילי או לא חיילי וכיון דשאר הבעיות פסקם רבינו על דרך זה כפי האת"ל מהיכא תיתי שבזו יחול ויהא מותר להתגלח בתוך נזירות שמשון. גם מ"ש דספק נזירות שמשון להחמיר אין לו שחר וכו' וגם הטעם שנתן להחמיר בספק נזירות שמשון אין לו מובן דאחר שחל יש לנו להחמיר בו אם יפול בו איזה ספק אבל כשהספק הוא בעיקר חלותו אם חל אם לא חל מה טעם הוא זה דליתיה בשאלה דמה ענין השאלה לעיקר החלות וכו' והוא ז"ל כתב דדעת רבינו דספיקי דרבא הוא כעין הספיקות הראשונות דכיון דאין כאן אלא עשרים יום פנוים לא יחול הנזירות או דילמא היכא דלא אפשר שאני ויחול הנזירות על עשרים יום לבד וכתב רבינו שלא יגלח על נזירות זה שנדר הכוונה שלא תאמר שיגלח ליום עשרים דלדידיה הוי כיום שלשים וכו' קמ"ל וכו' ועוד כתב דרך אחר לפי הירושלמי וכו' עיין עליו עכת"ד.

ולדידי אני הצעיר אחרי בקשת המחילה הראויה לא נעלם כל זה מעיני כבודו של מרן ז"ל ולא רצה לפרש בעיא זו כשאר בעיות משום דאם נפרש דהספק הוא דילמא יחול

הנזירות של עשרים יום לחודייהו וכו' א"כ יצטרך לגלח ולהביא קרבנותיו בסוף עשרים ודבר זה לא אמרה אדם מעולם בשום אופן דהלכה רווחת בישראל דאין נזירות פחות משלשים יום ואי משום דהכא משום דלא אפשר ואין דנין אפשר משאי אפשר דבר זה רחוק מן השכל וכי משום דלא אפשר יקריב חולין לעזרה ויגלח ויעבור על דברי תורה בקום עשה ומפני זה לא רצה מרן ז"ל לפרש כוונת רבינו כן מפני שדקדק בדבריו שכתב אינו מגלח לנזירות זו שנדר באחרונה כלומר דהוה ס"ד שיגלח. ואם נפרש שהכוונה היא דהוה ס"ד שיגלח לסוף עשרים ס"ד זה לא יעלה על לב איש מעולם לשיצטרך רבינו לבארו כדי שלא נטעה ולכך בחר לו מרן ז"ל לפרש דהס"ד הוה דכיון דחל עליו הנזירות של אלו העשרים יום הוה ס"ד שישלים נזירותו ואף אם יכנס בתוך הימים של נזירות שמשון אין בכך כלום דסוף כל סוף נזירות שמשון אינו מפורש בתורה שאינו אלא מדברי קבלה משא"כ נזיר סתם דמקרא מלא כתיב וכיון שחל הנזירות של תורה באלו העשרים יום ומפורש בתורה ע"פ דברי חז"ל דאין נזירות פחות משלשים יום וכמ"ש רבינו בריש פ"ג שפיר היה עולה על הדעת לומר כן ומכח זה הוכרח מרן ז"ל לפרש בעיא זו באופן זה לדעת רבינו. ולמה שהקשה הרב עוד על מ"ש מרן בסוף נזירות שמשון להחמיר משום דליתיה בשאלה וכו' כבר הרב לח"מ ז"ל הביא סמוכות לדברי מרן ז"ל אף שהרב כתב שלא נתחוורו לו דבריו עיין עליו:

הלכה י

מי שאמר הרי אני נזיר יום אחד לפני מיתתי וכו'. כתב מרן ז"ל דנלמד מההיא דאמרינן בפ"ק גבי לא אפטר מן העולם עד שאהא נזיר ע"כ. וכבר ביארו רבינו פ"א הל' ד' ועיין מה שכתבתי שם אך יש לדקדק דלמה יהיה אסור ביין מעתה הרי מדי ספק לא יצאנו ורבינו פוסק בכמה מקומות דספק נזירות להקל ובשלמא בלא אפטר מן העולם דין הוא שיחול עליו מיד אבל ביום אחד לפני מיתתו הדבר ספק בכל יום ודמיא לההיא דהריני נזיר ביום שבן דוד בא דאם הוא שבת ויו"ט מותר משום ספק וי"ל דיום אחד לפני מיתתו דקאמר לאו דוקא יום אחד דהא משמעות דבריו להיות נזיר שלם והו"ל כקודם שאפטר מן העולם ועוד דבהכרח צריך להיות נזיר מיד כדי לקיים נדרו דאם לא עכשיו אימתי ודו"ק:

הלכה יא

הריני נזיר ביום שבן דוד בא וכו' שהדבר ספק אם יבא בשבת וכו'. קשה דא"כ בכל יום נמי נימא הדבר בספק כאשר האמת כן הוא שבכל יום ספק אם יבא היום וי"ל דס"ל כפי' ר"ת שהביאו התוס' דביום הראוי לבא בן דוד קאמר. והנה מרן ז"ל תמה על רבינו

במה שנתן טעם לשבת ויו"ט משום ספק דמהגמרא מוכח שהוא ודאי שאינו בא בהם דמובטח להם לישראל וכו' ותירץ דרבינו ס"ל דהך סוגיא אתיא כר' שמעון דס"ל ספק נזירות להחמיר ואנן קי"ל להקל וכו' ע"כ. והקושי עדין עומד דא"כ בחד בשבת לישתרי כיון דאנו מסופקין בתחומין ואי יש תחומין ואליהו לא אתא מאתמול ספק נזירות להקל ובחד בשבת לישתרי ותירץ הרב לח"מ ז"ל דרבינו שדחה זאת הסוגיא מהלכה ס"ל כדעת המקשה דקרא דהנה אנכי שולח לכם לאו דוקא יום אחד לפני ביאת משיח אלא ג' או ד' ימים עיין עליו ובאמת שמשמעות דברי רבינו נראין כדעת מרן והרב לח"מ ז"ל שהרי בפכ"ז דהל' שבת הל' ג' פסק רבינו דיש ספק בתחומין ובתשובת רבינו שהביא מרן ז"ל שם מבואר דאזלינן בספיקו להקל ועוד לפ"ז ימשך שבספק נזירות כי הא אזלינן לחומרא דאי אין תחומין אפשר שיבא בשבת ורבינו פסק גם בזו להקל גם בפי"ב דהל' מלכים הזכיר רבינו קצת מאותה סוגיא הכל בדרך ספק עיין עליו אשר מכל זה מוכח דלא פסק כהך סוגיא.

אמנם ראיתי בס' אהבת עולם ז"ל דף מ"ו שהקשה על דעת מרן ז"ל וכתב הוא דכוונת מה שאמרו האי תנא ספוקי מספקא ליה וכו' ולחומרא הכוונה כפי מאי דס"ד דבחול נדר ואהא קאמר דלגבי שבתות הבאים יש לדון לחומרא ודייקי דברי רבינו וכו' ע"כ. והוא מגומגם דהא כל השקלא וטריא אינה אלא על היתר השבתות וי"ט ועיקרן של דברים על השבת ויו"ט שבו נדר דאמאי הוא מותר הא יש לחוש שמא יבא בן דוד בו ומכח זה היה רוצה להכריח דיש תחומין ועוד דלדבריו היכי קאמר בתר הכי אימת נדר אי לימא בחול היכי אתיא שבת ומפקעא ליה וכו' ומאי קושיא כיון שכבר הקדים דמשמע דמספקא ליה אזיל לחומרא ועוד דמה תיקן הרב ז"ל לעיקר קושיין סוף כל סוף אחר המסקנא השבת שבו נדר הוא משום ודאי שאין בן דוד בא בו מטעם דמובטח להם לישראל. גם לדרך שני שכתב הרב שם דאין בכלל זה ספק נזירות להקל כיון שתלוי בדבר אחר הוא מגומגם דכיון דאיסור תחומין אינו אלא מדרבנן איך נלך בספק נזירות שהוא תלוי בו להחמיר והרי דין הנזיר הוא מדאורייתא ואיך יצדק שימשך מאיסור דרבנן דספיקו להקל חומרא כאיסור דאורייתא במקום דקי"ל דספיקו להקל.

הן אמת דדברי הרב ז"ל נראין ע"פי דברי רש"י שהביא הרב ז"ל שכתב דאמאי דפריך דקאי אימת אילימא דקאי בחול כיון דחל עליה נזירות היכי אתיא שבת ומפקעא ליה פי' ז"ל כיון דחל עליה נזירות בע"ש ומספקא ליה דילמא אתי משיח לבי"ד הגדול היכי משתרי לשתות למחר בשבת ליחוש דילמא אתי לבי"ד מאתמול דקאי בשבת וכו' והיינו דקתני מותר לשתות בשבתות וי"ט אותו שבת או אותו יו"ט שנדר אבל מכאן ואילך

אסור ואפילו בשבת דילמא אתא אתמול בן דוד וחל עליה נזירות ע"כ. ועם כי דבריו מגומגמים דמי הכריחו לפרש כן מ"מ הרי מבואר יוצא מדבריו דלמסקנא דמלתא כל השבתות כולן הן בספק אלא שבשבת שהוא נדר אזלינן בספיקו להקל משום דכל ספק נזירות להקל משא"כ השבתות הבאות שכבר חל עליו הנזירות יש לנו להחמיר והיינו דקאמר בסמיך ליה האי תנא ספוקי מספקא ליה ולחומרא וכיון שכן בהכרח צ"ל שחזר בו ממ"ש תחילה כבר מובטח להם לישראל וכו' דאינו כן דאפשר לבי"ד הגדול אתא ובן דוד יכול לבא בשבת אם אין תחומין:

הלכה יב

נזיר ששלמו וכו'. בפ"ח הל' ה' ביאר רבינו דאם הביא קרבנותיו ולא גילח אין התגלחת מעכבת ושם מבואר שקרבנותיו הם עיקר מעתה נקט הכא התגלחת וכ"ש הקרבנות ועיין להרב לח"מ ז"ל:

הלכה יג

מי שנדר וכו' ושתה יין וכו'. בדקדוק נקט רבינו ושתה יין מפני שאינו סותר משא"כ תגלחת או טומאה שסותר כמ"ש בפ"ו אך בימים שקנסוהו חז"ל כולם שוין ולכך כתב רבינו לקמן דאם שתה או גילח או נטמא מכין אותו מכת מרדות:

הלכה יד

כיצד הרי שנדר וכו' ולאחר השלשים שאל לחכם וכו'. בזו שינה רבינו ממה שקדם דתחילה סידר שנהג התר בעשרה ימים ראשונים וכשבא לפרש כיצד כתב שלאחר שנהג האיסור נשאל לחכם נראה שנתכוון להודיע שלענין זה הדין שוה וכן נראה מדברי רש"י ז"ל דבנזיר דף ל"ב פירש שאם קבל נזירותו סתם ועשה מהן בטהרה עשרה ימים ונטמא למתים ושתה יין עשרה ימים אחרים וכו' ע"כ. ובנדרים דף כ' אהך ברייתא גופה פירש ועבר על נזירותו דכסבור בטעות נדר ואח"כ בא לישאל ע"כ מוכח דתכף שנדר נהג היתר מפני שסבור דבטעות נדר:

הלכה טז

כל בי"ד שנזקקין וכו'. בסוף פ"ו דהל' שבועות כתב רבינו דאם נשאל לחכם אחר שעבר נפטר מהמלקות וצ"ל דהתם לא נחית אלא לאשמועינן חידושא דפיטור המלקות אף שהחכם לא טוב עשה להתיר לו ושם כתבתי תירוץ אחר בשם התשב"ץ עיין שם:

הלכה יז

האשה שנדרה וכו' אינו יכול להפר. פסק כת"ק דמתני' פ"ד דף כ"ח והיא סברת ר' שמעון בפ"ו דף מ"ו ובפ"ח הל' ד' פסק כת"ק דר"ש דהתם ולכאורה הוה נראה לענ"ד

לחלק בין לכתחילה לדיעבד ומש"ה הכא אינו יכול להפר מפני שכיון שבדיעבד אם שתתה יין אחר שנזרק עליה אחד מן הדמים אין לה שום עונש מש"ה אינו יכול להפר ומחלוקת ר"ש עם חכמים אינו אלא בלכתחילה וקראי אסמכתא נינהו אלא ששוב ראיתי להתוס' יו"ט והרב לח"מ ז"ל שהוסיפו על דברי מרן ז"ל תירוץ אחר שרבינו סמך למאי דתנן בשלהי פ"ו דאם נזרק עליו אחד מן הדמים ונטמא חכמים אומרים יביא שאר קרבנותיו ויטהר ומייתי מעשה רב עייי"ש ולכאורה היה נראה תירוץ נכון בדקלסיה התי"ט ז"ל אך נראה שאין בו כדאי לחלוק על מרן ז"ל שהרי בפירוש המשנה כתב רבינו וז"ל ומ"ש בכאן סותר את הכל אינו ר"ל מימי הנזירות אמנם ר"ל ביטול כל הקרבנות וסתירת כולם וצריך קרבנות שלמים אחר תשלום שבעת ימי סתירה וחכ"א שהוא מביא שאר הקרבנות וכו' ע"כ והן הן דברי רש"י ז"ל בפי' שני שפי' דכוונת ר' אליעזר שאמר סותר את קרבנותיו דלא מבעיא זבח ראשון דאינו עולה לו אלא אותו שהפריש תחילה וצריך להחליף וכו' וחכ"א אותו ראשון בלבד לא עלה לו וכו' אבל שאר קרבנות שהפריש אין צריך להחליף וכו' ע"כ הרי מבואר שלדעת רבינו הך מתניתין לא איירי בהך מילתא אלא ענין אחר היא וק"ל:

פרק ה

הלכה ב

היוצא מן הגפן כיצד וכו' או בוסר וכו' ה"ז לוקה. וא"ת דבפ' שלשה מינין (נזיר דף ל"ח) אברייתא דר"א דקתני חיובי מלקות בנזיר פריך רבינא מפרזקיא לרב אשי והא שייר דבין הביניים ומדלא מותיב מענבי דכרי וגוהרקי שהוא הבוסר כמ"ש רש"י ז"ל משמע דדוקא דבין הביניים שהוא מה שבין החרצן והזג לפירש"י א"נ הענבים דקים שבתוך הגדולים לפי' התוס' הוא דאיכא מלקות אבל אינך ליכא מלקות ואיך חייב רבינו מלקות בבוסר כיון דמהגמ' משמע דאין בהם אלא איסורא בעלמא גם בדברי מרן ז"ל יש לגמגם שכתב דלא חשש רבינו לכתוב ענבים דכרין ולא שבין הביניים משום דמשמע ליה דבלשון בני אדם בכלל ענבים הם ע"כ וקשה דהיכי הוה רוצה לחיובי על ענבים דכרין כיון דמשמע בגמרא דאין מלקות אלא בבין הביניים ואין לומר דכי פריך רבינא דשייר דבין הביניים ה"ה לאינך חדא דלכל הפירושים בין הביניים ראוי לאכילה טפי מגוהרקי וענבים שהתליעו ועוד דכיון דנחית דהו"ל לאחשובי כל המלקיות דבאכילת הנזיר אם איתא היה לו לחזק קושייתו דשייר גוהרקי וענבים דכרין ובין הביניים אלא ודאי משמע דדוקא הא לחודה קאמר ולא ידעתי דרך לתרץ אלא בשנאמר דאף דודאי

לקי על גוהרקי וענבי דכרי מ"מ אין הריבוי של הפסוק מפורש בהם דהא לא איתרבו אלא מחרצנים וזג שהם פסולת הפרי משא"כ בין הבינים דאתרבי מועד זג דהו"ל לכתוב חרצנין וזג מאי ועד כדאיתא לעיל דף ל"ד וכיון דבהך ברייתא לא מני אלא האיסורין המבוארים בפסוק לכך לא פריך ליה אלא מבין הביניים דכיון דאית ביה ריבוי מבואר הי"ל למנותו וק"ל ומ"ש בספרי רבינו והם הזגין הפנימיים תיבת הזגין היא ט"ס וכ"ה בנוסח אחר כת"י:

הלכה ד

דבר המותר וכו' אינו לוקה. פשט הלשון משמע דמלקות הוא דליכא הא איסורא דאורייתא איכא אמנם ממ"ש בהל' ו' משמע קצת דאינו אלא מדרבנן וכ"נ ממ"ש פט"ו דמאכלות אסורות הל' ב' גם הרב קרית ספר כ"כ ובקרא דושקץ יהיו לכם דדרשינן לאסור את ערוביהן אינו אלא אסמכתא בעלמא לדעת רבינו:

הלכה ה

והוא שיהיה טעמו וממשו וכו'. היינו כזית כדי אכילת פרס שהזכיר תחילה וכ"כ בפט"ו דמאכלות אסורות:

הלכה ח

נזיר שאכל כזית ענבים וכו'. מבואר הדבר דה"ה אם אכל כזית בוסר דהיינו גוהרקי שאמרו בגמ' ופסקו רבינו בהל' ב' א"נ עינבי דכרי או מאי דבין הביניים ע"פ מ"ש מרן ז"ל שם והרב לח"מ ז"ל הקשה על רבינו דאמאי לא מני בין הביניים שאמרו בגמ' דשייר ותירץ דבלשון הברייתא דקתני ענבים שייך לומר כן אבל רבינו שהעתיק כזית ענבים אין שייך בו בין הביניים עיין עליו ולכאורה היה נראה תירוץ נכון ע"פ מ"ש ז"ל ע"ע. האמנם מצאתי להסמ"ג ז"ל לאוין רמ"ג וכו' שכתב עוד שם תניא נזיר שאכל כזית ענבים וכזית חרצן וכו' ה"ז לוקה ה' מלקיות ולוקה מלקות ששי משום לא יחל דברו וכו' ע"כ הרי משמע דגירסתו היתה כזית וא"כ אפשר שגם גירסת רבינו כך היא ונראה שמוכרח להבין הברייתא דבכזית איירי שהרי הזכירה סחט אשכול של ענבים ולא אמרה סחט ענב או ענבים אלא אשכול כדי שיהא בו שיעור ועוד סוף כל סוף תירוץ הרב לח"מ ז"ל אינו עולה לדברי רבינו כמבואר. לכך נראה משום דעיקר קושיית רב פפא היא על אביי דס"ל דלקי תו על כל אשר יעשה מגפן היין דהרי בהך ברייתא לא מנה זה הלאו ועם כי דחי תלמודא דבל יחל לאו שיורא הוא והכוונה כי היכי דלא תקשי לרבא וכמ"ש התוס' ז"ל מ"מ כי פריך תו מבין הביניים עיקר קושיין לאביי היא וכיון דרבינו והסמ"ג

ז"ל פסקו כרבא מעתה העתיקו כדברי הברייתא מכ"ש שכבר הקדימו המלקיות שיש בענבים וכו' וכנזכר לעיל:

הלכה ט

נזיר ששתה רביעית יין ורביעית חומץ אינו לוקה אלא אחת וכו'. מרן ז"ל לא ציין מהיכן הוציאו רבינו גם הזכיר השגת הראב"ד ז"ל ולא השיב עליה אך בספר המצוות לרבינו לאוין ר"ב ביאר הטעם כמ"ש כאן ובלאוין ר"ו כתב וז"ל ואמר והא שייר לאו דלא יחל ולא אמר והא שייר חומץ כי לא יתחייב על היין והחומץ שתים שהחומץ כבר נאסר כי שורש איסורו לא יסתלק ממנו בהפסדו וכו' ע"כ:

הלכה יא

נזיר שגילח שער אחד וכו'. כתב מרן ז"ל דפסק כרבי יאשיה וכו' ע"כ וקשה דא"כ למה לא הזכיר רבינו מירט וספסף כדברי רבי יאשיה ותו דרבינו כתב והוא שקצצה מעיקרה כעין תער ואילו רבי יאשיה נראה דלא ס"ל הכי דהרי חייב מירט ופירש"י שעקרו לגמרי ממקום גידולו וודאי דאין זה כעין תער ותו דרבי יאשיה בתלש וכו' לא חייב אלא עשה דקדוש יהיה ורבינו כתב דלוקה לכך נראה לומר עם הברייתא האחרת דמייתי התם אין לי אלא תלש מירט (שפשף) [ספסף] כל שהוא מנין ת"ל לא יעבור וכו' וכתבו התוס' ד"ה תנו רבנן דתלש דרבי יאשיה היינו שלא כעין תער ולכך אינו עובר אלא בעשה אבל בקוצץ מעיקרן לגמרי כעין תער איכא לאו ככל המעבירין דתני בברייתא דלא פליגי אהדדי וכו' ע"כ. הרי שהתוס' ז"ל שמו מגמת פניהם לתרץ דברי רבי יאשיה דלא ליפלוג אהך סתם ברייתא וכתבו דהא רבי יאשיה דלא חייב אלא עשה היינו שלא כעין תער ולדידיה הך ברייתא סתמית דמחייבא לאו בתלש מירט וספסף היינו כעין תער וכדברי רב חסדא לקמן דמתרץ לה להך ברייתא הכי עיי"ש. מעתה רבינו הן הכי נמי דפסק כרבי יאשיה וכדברי מרן ז"ל ממ"ש דכיון שהקדים דבעינן כעין תער מעתה הדבר פשוט במ"ש וכן אם תלשה בידו היינו כעין תער שהקדים ז"ל דהיינו תלשה סמוך לבשר והיינו מתניתין דנזיר שספסף כל שהוא חייב וכמ"ש רבינו בפירוש המשנה שם ומינה שאם אינו כעין תער דהיינו בין שעקרה ממקום גידולה בין שהניח בה יותר מן הראוי אין כאן לאו אלא עשה והיינו מ"ש אח"ז ואם הניח ממנו כדי לכוף ראשה לעיקרה אינו לוקה כלומר דאין בה אלא עשה ודייקי דברי מרן ז"ל שלא ציין שום דבר עמ"ש רבינו ואם הניח ממנו וכו' מפני שהבין הדברים ע"פ האמור ועוד יתבאר לקמן בע"ה:

הלכה יב

העביר על ראשו סם וכו'. מרן ז"ל לא ביאר מהיכן הוציאו רבינו. והרב לח"מ ז"ל הקשה דלא ידע מהיכן הוציאו ואדרבה בגמ' אמרו ומאחר שסופינו לרבות כל המעבירין מה תלמוד לומר תער וכו' דמשמע דאפילו סם קאי בלאו דלא יעבור ולא תירץ כלום עי"ש. ולפי מה שכתבנו למעלה דרבינו פסק כרבי יאשיה דבכעין תער דוקא הוא דעבר אלאו כדברי רב חסדא דלקמיה אבל שלא כעין תער אין בו אלא עשה הרי מבוארים דברי רבינו וה"ט דמרן ז"ל שלא ציין מהיכן הוציאו מפני שסמך למ"ש לעיל דרבינו פסק כרבי יאשיה ע"פ הנ"ל וקצת יש להוכיח זה ג"כ מההיא דסך נשא שהביאו שם בגמ' עיי"ש. ושוב מצאתי לרבינו בספר המצוות עשין צ"ב שכתב בשם המכילתא שהנותן סמנין כלומר שהנזיר שם בראשו להשיר השער לא יהיה אז עובר על מצות ל"ת כי הוא לא העביר כעין דתער ושבח לקל יתברך כי הוא מוסכם הולך למה שכתבנו ודברי הש"ס מסכים להמכילתא שהזכיר רבינו ונכון ולשון המכילתא היא בפרשת נשא עיי"ש:

הלכה יד

נזיר חופף וכו'. משנה שם וכ"כ בפירוש המשנה ואוקמוה בגמ' כר' שמעון דס"ל דבר שאין מתכוין מותר אלא דקצת קשה דבפ' במה טומנין (שבת דף נ') רמו מתניתא אהדדי אי (ספין) [חפין] את הכלים בשבת בנתר וחול דבחדא קתני שרי ובחדא קתני אסור ואוקמוה הא ר"ש דס"ל דבר שאין מתכוין מותר הא ר' יהודה דס"ל אסור ופריך (אמאי) [במאי] אוקימתא להא דשרי כר"ש אימא סיפא אבל לא יחוף בהם שערו ואי רבי שמעון משרא קא שרי דתנן נזיר חופף ומפספס ופי' רש"י חופף שערו בנתר וחול וכיון שכן למה פירשה רבינו דביד או בצפרניו קאמר וזה אינו קושיא דכל עצמה של הגמ' אינה אלא להקשות דבדבר שאינו מסיר השער ודאי ר"ש קא שרי ומה לי נתר וחול מה לי ביד או בצפרניו אכן מה שיש לתמוה לכאורה הוא על התוס' ז"ל שם שהכריחו דבנתר וחול איירי מסיפא דקתני רבי ישמעאל אומר לא יחוף באדמה מפני שמשיר את השער ע"כ וזה אינו הכרח לשנבין בדברי הת"ק דמיירי בנתר וחול דהא נסתפקו בגמ' התם אי משרת תנן כלומר ודאי או המשרת תנן כלומר דגזר האדמה שאינה משרת אטו המשרת וכיון שכן אם נפרש דגזר האדמה שאינה משרת אין הכרח להבין בת"ק נתר וחול דלפעמים גריר דאפשר דאינו מתיר הת"ק אלא באינה משרת כלל דבזה הוא שאוסר רבי ישמעאל וכיון שכן מה הכריחו התוס' ז"ל גם הרשב"א כתב כדברי התוס' והוסיף דאפילו נתר וחול שרי ת"ק אכן י"ל דידוע דבבעיא דלא אפשיטא אזלינן בה לקולא כדרבנן וכיון שכן כשנפרש דבמשרת דוקא הוא דקאסר רבי ישמעאל דהוי לקולא מעתה הת"ק מתיר

באינה משרת בהכרח דהיינו נתר וחול אף דלפעמים גריר כמ"ש בגמ' דכר"ש אתיא דס"ל דבר שאין מתכוין מותר ובכח זה הוא שהכריחו התוספות והרשב"א ז"ל דת"ק איירי בנתר וחול אף דלפעמים גריר וזהו טעמו של רבינו כאן שפסק דבאדמה המשרת דוקא הוא דאסור אכן בפי' המשנה פי' דבכל מין אדמה קאמר וסיים והלכה כר"י מפני שלפ"ז בהכרח פליג ר"י את"ק דהרי הוא אסר בכל מין אדמה ות"ק שרי באינה משרת ודאי מיהא ואין להקשות דפסק לחומרא והפך היד די"ל דהתם לא נחית אלא לפרש פשטא דמתניתין דקתני אדמה סתם.

והנה מרן ז"ל יהיב טעמא לדברי רבינו שפסק לקולא משום מאי דקי"ל ספק נזירות להקל והקשה הרב לח"מ ז"ל דעד כאן לא אמרינן הכי אלא בספק אם חל עליו הנזירות כגון גבי כרי וכו' אבל כשחל עליו הנזירות אלא שנסתפקנו באיזה דבר אזלינן בספיקו להחמיר ע"כ והיא קושיא עצומית. אכן נראה לענ"ד דכוונת מרן הוא בהצטרפות דהוי מלתא דרבנן וכאילו כתב דמלתא דרבנן אף דנחית לנזירות אזלינן בספיקו להקל וסמך למ"ש אחרי זה דקי"ל כר' שמעון וכו' ודקדק לכתוב ואפילו באדמה המשרת להורות לנו המשך כוונתו.

עוד כתב מרן ז"ל ואפילו באדמה המשרת כתב רבינו דאינו לוקה משום דאינו מתכוין להשיר וקי"ל כר' שמעון דבר שאינו מתכוין מותר ע"כ. ותמיהא מלתא טובא דמדכתב רבינו מפני שמשיר את השער ודאי משמע דהוי פסיק רישיה ובפסיק רישיה מודה ר"ש וכיון שכן איך כתב מרן דטעמא דאינו לוקה מפני שאינו מתכוין וכר"ש. ומאי דנראה לענ"ד דמרן ז"ל קיצר במובן וסמך על המעיין וכוונתו כך היא דמדכתב רבינו אינו לוקה ולא סיים אלא ביטל מ"ע וכו' כמ"ש גבי העביר על ראשו סם וכו' צ"ל דהיינו טעמא משום דהעביר על ראשו סם פסיקא לן מלתא דלהעביר השער מתכוין ובהכרח ביטל המ"ע משא"כ בחופף באדמה דאף דבטבעה להשיר השער ה"ד כשחופף כדרך כל הארץ בכח לחוף ראשו ושעריו בנקיות אבל אם הוא לא חף ראשו אלא בקל שאינו רוצה להשיר את השער אף שהשיר הו"ל שלא במתכוין והוא פטור ולזה נתכוון רבינו לכתוב סתמא אינו לוקה ולא סיים דביטל מ"ע משום דלא פסיקא ליה מלתא והן הן דברי מרן ז"ל:

הלכה טו

נזיר שנטמא למת טומאת שבעה וכו' ה"ז לוקה. הקשה המל"מ וז"ל מכאן אני תמיה על מ"ש רבינו פ"ג מהל' טומאת מת הל' ג' וז"ל לפיכך אני אומר שכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה אינה דין תורה ע"כ והם דברים סותרים זה לזה שהרי הכא פסק

דלוקה על טומאה שאינו מגלח משמע שהיא מן התורה וצ"ע עכ"ל. והטומאות שאין הנזיר מגלח עליהם ביארם רבינו פ"ז הל' ו' והם עצמן אותם שהזכיר רבינו שם בהלכות ט"מ אך לענ"ד אין כאן קושיא שהרי שם בפ"ה הל' ו' כתב רבינו דעל ביאת מקדש אינו חייב אלא על מגע שני מדכתיב וכל אשר יגע בו הטמא יטמא ושלישי פטור שהדברים האלו אע"פ שהן דברי קבלה אינן דין תורה שהרי לא נתפרשו בתורה וכו' וכתב מרן שם שזה ע"פ מ"ש רבינו בספר המצוות שכל דבר שאינו מפורש בתורה אלא שהוא נדרש מן המקראות אע"פ שדינן דין תורה קורא אותם רבינו ד"ס וכו' ע"כ והכי דייקי דברי רבינו שם שכתב אינן דין תורה שהרי לא נתפרשו בתורה וכו' ע"כ דמשמע להדיא דמפני שלא נתפרשו בתורה כותב רבינו שאינן דין תורה אע"פ שדינן דין תורה וכ"נ מההיא דקדושי כסף שקראם רבינו ד"ס אע"פ שהן דין תורה גמור כמ"ש מרן ז"ל בריש הל' אישות. אך מאי דקשה לכאורה ממ"ש רבינו פ"ג דהל' אבל הל' י"ג שאם נטמא בדם תבוסת או בגולל ודופק מכין אותו מכת מרדות מפני שהם אבות של דבריהם וכו' ע"כ נראה שהוא סותר למ"ש בהל' טומאת מת ויש ליישב ודו"ק:

הלכה טז

נטמא למת וכו'. הרב לח"מ ז"ל האריך ליישב דעת רבינו שהוא כדעת התוספות דכתבו דלרב יוסף סמי ברייתא מקמי מתניתין וכו' ע"כ והכי דייק מדקתני בית הקברות ועיין להרב זרע אברהם יו"ד דף כ"ח ומ"ש מרן בפ"ג מהלכות אבל נראה דסותר למ"ש כאן:

הלכה יח

ובא חבירו ופרע (**עליו**) **גג התיבה מעליו מדעתו ה"ז לוקה**. שם דף מ"ג וכתבו התוס' ז"ל צ"ל דהוא מסייע להסיר המעזיבה דהא בהתרו בו למלקות איירינן עכ"ל כוונתן מבוארת דהא בעינן שיעשה מעשה לשיתחייב עליו מלקות ונראה שלתכלית זה הוסיף רבינו תיבת מדעתו אלא דאין במשמעות תיבת מדעתו סיוע כדברי התוס' אלא בפיו שא"ל לפרוע ועקימת שפתים הויא מעשה כמ"ש רבינו או שהרכין בראשו דגם הוא הוי מעשה כמ"ש רבינו פי"ב דהל' ע"ז הל' ז' ובפ"ג דהל' אבל הל' ו' הזכיר רבינו דין זה גבי כהן גדול ולא הזכיר תיבת מדעתו צ"ל דסמך אמ"ש כאן בהכרח אך דברי מרן שם (כאן בלוי וחבל על דאבדין) ואין להקשות ממ"ש בדין הבא דבעמידה בעלמא באהל המת אחר שהתרו בו יתחייב דהתם שאני שהמעשה עשאו בשעה שנכנס אך ממ"ש רבינו (כאן בלוי עד סוף הלשון וחבל על דאבדין):

הלכה יט

נכנס לאהל המת וכו' והוא שישהה שם וכו'. מרן ז"ל לא ציין מהיכן הוציא זה רבינו ונראה לענ"ד דנפק"ל מההיא דבעי רבא בדף י"ז נזר והוא בביה"ק מהו בעי שהייה למלקות או לא ה"ד אילימא דא"ל לא תנזור ל"ל שהייה נזיר מ"ט לא בעי שהייה דקא מתרו ביה ה"נ קא מתרו ביה אלא כגון שנכנס בשידה תיבה ומגדל וכו' ע"כ ומדלא קאמר דבעיית רבא היא בנכנס בשוגג והתרו בו שיצא ש"מ דפשיטא לן בהא דבעי שהייה ויתחייב מלקות מפני שנכנס באיסור ובעיית רבא היא בנכנס בהיתר ועמ"ש לקמן פ"ו הל' ח' ט':

הלכה כא

וכן אם נדר בביה"ק וכו'. קשה דבנודר בבית הקברות איזה מעשה עשה לשיתחייב מלקות ובפרט שהקדים רבינו ועשה מעשה והכא מאי מעשה איכא והרב לח"מ ז"ל כתב בשם התוס' בנזיר די"ז שכתבו ד"ה אילימא דא"ל לא תנזור וכו' דבמה שאינו יוצא חשיב מעשה ע"כ אלא דקצת קשה דאם איתא מאי דוחקייהו בההיא דפ' ג' מינים (נזיר דף מ"ד) לאוקומה בשסייע להסיר המעזיבה כמ"ש בדין הקודם תיפו"ל דבמה שאינו יוצא חשיב מעשה ולקמן פ"ו הל' ט' יתבאר עוד בע"ה. ולדעת רבינו י"ל דכיון שהתרו בו שלא ידור ונדר הו"ל עקימת שפתיו מעשה כיון שע"י זה הנדר נתחייב על הטומאה והו"ל מדעתו כמ"ש בהל' ח"י עיי"ש אך ממ"ש רבינו במשנה מי שנזר בבית הקברות נראה דס"ל כדברי התוס' דף י"ז:

פרק ו

הלכה ב

כיצד נדר וכו' שותה שלשים יום. ט"ס וצ"ל שוהא וכ"כ בנ"א כת"י ורבינו לא ביאר אלא דין נזירות מרובה שחוזר לצרף הימים הראשונים עם האחרונים אבל בנזירות מועט דהיינו של שלשים יום וכגון שגילח אחר עשרה או עשרים יום לא ביאר לנו מה דינו דאם נאמר שאחר סתירת השלשים יצרף הימים הראשונים וישלים נזירותו הרי אין כאן גידול פרע ואם נאמר שהימים הראשונים יפלו וימנה שלשים יום שלמים הרי לא מצינו נפילת ימים ראשונים אלא גבי טומאה דוקא ודברי הרב קרית ספר מגומגמים בזה עיין עליו. אכן מהש"ס יש להוכיח דבנזירות מועטת יפלו הימים הראשונים בהכרח משום דבעינן גידול שער דוקא וזה מדאמרינן בדף מ"ד ותגלחת לא תסתור כלל ק"ו מיין ומה יין שלא הותר מכללו אינו סותר תגלחת שהותרה מכללה אינו דין שלא תסתור ומתרץ

בעינן גידול שער והא ליכא ופירש"י כדי לקיים בו מצות גילוח ביום הבאת קרבנותיו וליכא ע"כ הרי דאף דהוה אתי מק"ו דאלים חיליה מ"מ נחלש כחו מכח קפדת הכתוב דבעי שלשים יום דוקא לסתירה מפני מצות גילוח והוא הדין והוא הטעם לעיקר נזירותו דבעי שלשים יום רצופין כדי לקיים מצות גילוח וגם בדף כ"ד הכי מוכח דקאמר אילימא בנזירות מועטת הא בעינן גידול שער וכו':

הלכה ו

נטמא ביום שנדר וכו'. שם דף י"ט ומרן ז"ל כתב דגירסא אחרת היתה לו לרבינו עיין עליו ולענ"ד נראה דרבינו מפרש כפי' ראשון של רש"י ז"ל עיין עליו. ובמ"ש מרן דלמה השמיט רבינו הברייתא דנטמא בסוף ק' יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו מכלל דאיכא אחרונים וזה אין לו אחרונים ע"כ עדיפא מינה הו"ל להקשות דרבינו פסק בהפך מהך ברייתא שהרי בהל' ג' פסק דאפילו נטמא ביום מלאת ימי נזרו בסוף היום סתר הכל ומרן ז"ל שם הזכיר דברי רבינו ולא ציין מהיכן הוציאו ולמה לא הקשה עליו שם מהך ברייתא ומה זו שתיקה ואף דהך ברייתא איירי בנזירות מרובה ורבינו בסתם נזירות איירי מ"מ זיל בתר טעמא דהא קרא קא דריש ראשונים מכלל דאיכא אחרונים ועיקר קרא בסתם נזירות הוא. לכך נראה פשוט דרבינו אף דפסק כר' אליעזר בימים שבתחילת הנזירות היינו מכח ריבוי דימים ויפלו כמ"ש בגמ' אך בימים אחרונים פסק כחכמים משום דאין כאן הכרח להך דרשא ובדף ט"ז אמרו בגמרא קסבר ר"א כל אחר מלאת שבעה סותר מדקאמר קסבר ר"א משמע דאנן לא קי"ל הכי וכ"כ רבינו שם בפי' המשנה שהלכה כחכמים בכל זה עיין עליו ובאידך מתניתין דמי שנזר בבית הקברות וכו' דקתני ר"א אומר לא בו ביום וכו' פסק כר"א עיי"ש מסכים הולך למ"ש בחיבורו שוב זכיתי ומצאתי להתוס' יו"ט ז"ל שכתב כן אלא שקיצר הרבה עיין עליו:

הלכה ז

נדר בנזיר והוא טמא מת חלה עלה נזירות. הלשון מגומגם דמשמע דוקא אם הוא טמא מת אבל אם טמא טומאה אחרת אין נזירות חלה עליו וזה אין לו שחר שהרי הנזיר לא הוזכר אלא על טומאת מת וגם בברייתא תני טמא סתמא ואולי י"ל דנקט טמא מת אגב דבעי לכתוב דאם שהה בטומאתו כמה ימים וכו' דזה לא שייך אלא בטמא מת דוקא:

הלכה ח

מי שנדר והוא בבית הקברות וכו'. מרן ז"ל יישב דעת רבינו דלא אמרו דלא בעי שהייה אלא היכא דא"ל לא תנזור אבל אי לא התרו ביה הכי לא סגי בלא שהייה וכו' אבל אפשר להתרות בו לא תשהא שם ע"כ ועכ"ז אכתי קשה דא"כ אמאי לא אוקימו בעיית

רבא בכי הא שהתרו בו אל תשהה שם מי נימא דבעי שהייה כעין מקדש שהיא שיעור השתחואה או דילמא אגואי גמירי אבראי לא גמירי ולזה י"ל עם מ"ש מרן לקמן דצדדי הבעיא הם דהשהייה אינו מעלה ולא מוריד וכו' ואין להקשות עדיין דהעיקר חסר בדברי רבינו דהיה לו להשמיענו דבא"ל לא תנזור לא בעי שהייה כמ"ש בגמ' בפשיטות דלזה י"ל עם מה שהגיה מרן ז"ל אחר זה דט"ס הוא בדברי רבינו וצ"ל אלא אם התרו בו וכו' כלומר שאז אין צריך שהייה אלא דאכתי קשה דא"כ באוקמתא דשידה תיבה ומגדל דכתב מרן דדילמא השהייה אינו מעלה ולא מוריד אמאי לא נימא כי הכא דכיון דהתרו בו לא תשהה שם לילקי אם שהה וכ"כ הרב לח"מ ז"ל עיין עליו. ולענ"ד י"ל דסתם תלמודא פשיטא ליה דהשהייה מצד עצמה בעיא כעין מקדש מכח בעיית רבא גופיה בפ"ב דשבועות דף ט"ז אם צריך שהייה למלקות או לא וסלקא בתיקו וידוע דספיקא דמלקות לקולא שהרי במקום מיתה עומד וכ"פ רבינו ספ"ג דביאת מקדש ומכח זה לא מצי לאוקומי בעיית רבא בשהייה סתמית ע"י איסור ועד כאן לא פשיטא ליה לתלמודא דבעי שהייה אלא בנכנס ושהה שם באיסור דמאחר דקיבל עליו נזירות בבית הקברות כל מה ששוהא שם הוא באיסור מאחר שקיבל שם הנזירות ולהכי כי מתרו ביה לא תשהא ושהה לקי (ודין זה כבר ביארו רבינו פ"ה הל' י"ט ע"ש) משא"כ בנכנס לשם בהיתר דהיינו בשידה תיבה ומגדל (וכמ"ש התוס' שם) ובעודו בתוכם קבל עליו הנזירות דנמצא דבשעת קבלתו אין כאן שום איסור וכמ"ש רש"י ז"ל בכי הא הוא שנסתפק רבא דכיון דתחילתו בהיתר נימא דכי גמירי שהייה אגואי הוא דגמירי אבל אבראי אין השהייה מעלה ולא מורדת (ואין זה פלא דהא עיקר דין השהייה אינו אלא הלל"מ בלא טעם) ובזה עלו דברי רבינו ז"ל.

שוב ראיתי לרבינו פ"ג דהל' אבל הל' ו' שכתב דכהן גדול שנכנס לאהל המת בשידה תיבה ומגדל ובא חבירו ופרע עליו גג השידה חייב וכתב שם מרן ז"ל מההיא דפרק שלשה מינין כרב פפא וכו' דהיינו מי שהיה נזיר ונכנס לאהל המת דאף שהוא בשידה תיבה ומגדל מ"מ כיון שכבר היה נזיר הוי עלול לקבל עליו כל טומאה ולקי עלה וכן פסק רבינו פ"ה הל' ח"י ושם ביאר מרן ז"ל דהמלקות אתי ע"י שסייע לפרוע המעזיבה א"נ שהתרו בו אל תכנס פן יפרעו עליך ורבינו פוסק דהתראת ספק שמה התראה והן הן דברי רבינו לעיל שכתב ופרע גג התיבה מעליו מדעתו ומפני ששם לא הזכיר רבינו מדעתו הוצרך מרן ז"ל לפרש ונמצאו פסקי רבינו מכוונים לחלק בין כשהוא עלול לקבל טומאה א"נ שנדר במקום טומאה שתחילתו באיסור לכשאינו עלול ונדר בהיתר ונכון אלא שדברי מרן גופיה סתרי אהדדי שהרי כאן כתב דעל השהייה לחודא לקי וראיתי

להרב קרית ספר דברים מגומגמים שכתב וכן נזר בביה"ק חל עליו ולוקה על שהייתו דלא הוי כלאו שאין בו מעשה דהא לאו שיש בו מעשה הוא כיון שאינו יוצא משם כשנדר בנזיר ואם התרו בו שלא יזיר שם אינו מגלח שערו כשיצא משם דאין בו תגלחת טומאה וכו' ע"כ נתן טעם לשבח בדברי רבינו דהשהייה הויא מעשה ושוב כתב ואם התרו בו שלא יזיר אינו מגלח דמשמע דאם לא התרו בו יגלח וכלפי לייא הוא וכמ"ש מרן ז"ל ואם נדחוק עצמינו דכוונתו היא דאפי' אם התרו בו אין בו תגלחת טומאה וכמו שסיים אכתי קשה דאמאי לא השמיענו עיקר הדין דהיינו לא תנזור דלא בעי שהייה כלל:

הלכה י

יצא מבית הקברות וכו' ואם נטמא שם אחר שנכנס וכו'. מרן ז"ל הקשה על רבינו דמאי אריא שם ואחר שנכנס אפילו נטמא חוץ וקודם שנכנס מאחר שהיא טומאה שהנזיר מגלח עליה סותר ומביא קרבן ומגלח וצ"ע עכ"ל. ולענ"ד תמהתי מקושיא זו ושהניחה בצ"ע שהרי רבינו כתב לעיל בהל' ח' שאם נטמא שם בביה"ק באחת מן הטומאות שהנזיר מגלח עליהן אינו מגלח ואינו מביא קרבן טומאה והטעם הוא מפני שכבר הוא טמא בטומאת בה"ק מעתה הכא אשמועינן חידושא דאף שקדמה לו טומאת ביה"ק מ"מ אם נטמא וכו' חלה עליו הטומאה השניה לגמרי מפני שכבר התחיל למנות נזירות בטהרה ודבר זה מפורש יוצא מדיוק המשנה דקתני ומביא קרבן טומאה דכיון שהיא טומאת ביה"ק דאין הנזיר מגלח עליה איך יביא קרבן טומאה אלא ודאי דה"ק דאם נטמא שם טומאה אחרת שהנזיר מגלח עליה מביא קרבן טומאה וכ"פ הרע"ב ז"ל ועיין להתוס' יו"ט ולרבינו בפי' המשנה שכן מתבאר גם כן:

הלכה יג

הרי שהזה וכו'. מרן ז"ל לא ציין מהיכן הוציאו רבינו והתוס' יו"ט כתב ממתניתין פ"ו ואינו מביא קרבן אא"כ היה מעורב שמש ע"כ. וכפי' רש"י והרע"ב ז"ל עיין עליהם:

הלכה יד

והמגלח במקדש וכו'. מרן ז"ל לא ציין מהיכן הוציאו רבינו אך בתוספתא פ"ו איפליגו ר' יהודה ורבנן בלכתחילה משמע דלכו"ע בדיעבד שפיר דמי וכ"כ התוס' יו"ט ז"ל. ולמ"ש רבינו
דטעון קבורה ודברי מרן ז"ל עיין מ"ש בפ"י הל' ב':

הלכה טו

נזיר שנטמא טומאות הרבה וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל דהני תרתי מתנייתא מיתוקמו שפיר אליבא דחכמים וכו' ע"כ. וקשה דמההיא דנזיר שנטמא טומאות הרבה אינו מביא אלא

קרבן אחד דלא אתיא כרבי משום דהויא טומאה אריכתא ומההוא טעמא גופיה לא אתיא כחכמים וכן הקשה הרב לח"מ ז"ל. ולענ"ד נראה דמצי אתיא בין כרבי בין כרבנן לדעת רבינו שהרי פסק פ"ה הל' ט"ז שאם נטמא למת פעמים הרבה לוקה על כל טומאה וטומאה וכיון שכן אף דלגבי הקרבן במנין הימים הו"ל טומאה אחת מ"מ כיון דלגבי המלקות שמתחייב על כל פעם ופעם שנטמא קרי ליה טומאות הרבה וגם לפי מה שהכריח הרב לח"מ ז"ל גבי לילה אי הוי מחוסר זמן דאמרינן הא בהא תליא וכו' י"ל דאף דאין נזירות טהרה חלה אלא עד יום השמיני וכשחזר ונטמא בשמיני הרי באת שעה שראויה להביא בה קרבן ס"ל להחכמים דכי הקריב חטאתו חלו עליה למפרע הטומאות שנטמא בבקר ומש"ה קרי להו טומאות הרבה ודו"ק:

הלכה יז

ואם עד שלא נזרק וכו'. קצת קשה דכיון דלדעת רבינו גילוח וזריקה שוין למה קבעם בשני דינים ליערבינהו וליתני נזיר שגילח תגלחת טהרה או שנזרק עליו אחד מן הדמים וכו' ועוד שנראה כסותר דברי עצמו שכתב שאם נודע לו אחת מן הדמים אע"פ שלא גילח הואיל וטומאה שאינה ידועה היא אינו סותר ולעיל כתב דאם גילח אינו סותר דמשמע הא אם לא גילח סותר אף בטומאת התהום. הן אמת די"ל דרבינו דרכו להעתיק דברי המשנה והגמרא ודין התגלחת הוא בפ' בתרא דנזיר ודין זריקת הדמים הוא בפ' כיצד צולין וגם אין כאן סתירה שהרי בדין התגלחת לא ביאר קודם התגלחת מה דינו מפני שעתיד לבארו בדין זריקת הדם:

הלכה כ

נזיר שנטמא במת וכו'. כפי' רש"י ז"ל ודלא כהתוס' ז"ל שפירשו דנטמא בשרץ וכו' ולמ"ש

ירד להקר וכו' ה"ז טהור עד שידע שנגע וכו' הקשה הרב לח"מ ז"ל דכיון דבמערה קאי ל"ל נגיעה וכן בההיא דנמצא המת צף וכו' תיפוק ליה דנטמא באהל בהכרח לפי שיטתו בפ"ו בה' קרבן פסח דטומאת התהום איכא גם באהל כגון מערה וכו' ונדחק הרב בזה עיין עליו. ולענ"ד נראה דרבינו מילתא פסיקתא נקט דאף דבאהל אם היא מערה מכוסה פשיטא שיטמא וכמ"ש בהל' ק"פ מ"מ הכא אף אי איירי במערה מגולה כנגד הטומאה מ"מ מידי חשש נגיעה לא יצאנו ודאי:

פרק ז

הלכה ב

ועל השדרה הבאה ממת אחד וכו'. מרן ז"ל תמה על רבינו דאמאי מני להו בתרתי כיון דהיא בעיא בגמ' ולא איפשיטא וכו' ע"כ. ובפ"ב דטומאת מת כתב בשם מהר"י קורקוס ז"ל דכיון דאשכחן שמאי דאמר בהדיא או שדרה או גילגולת אלא דדחי דילמא שאני שמאי דמחמיר לא שבקינן מאי דאשכחן בהדיא כיון דלא אשכחן ביה פלוגתא לחידושי פלוגתא וגם כי כל חלוקות המשנה או או קתני ומסתמא הני הוו דכוותייהו ע"כ. והקשה התוס' יו"ט ז"ל ששם הל' י' פסק רבינו דעצם אחד אפילו יש בו רובע אינו מטמא באהל וכתב מרן גופיה שם מדאמרו שאני שמאי דמחמיר טפי משמע דלית הלכתא כוותיה ע"כ. ומאי אולמא דהאי דחייה מהאי דחייה ע"כ והיא קושיא עצומית. אך יש ליישב דשאני ההיא דעיקר דין עצם אחד הוא מהמשנה דפ"ו דעדויות כמ"ש מרן ז"ל לעיל שמאי אומר אפילו מעצם אחד ובא להכריח מרן דינו של רבינו שפסק דלא כב"ש משום דיחידאה הוא ועוד מדאשכחן בהא דעצם הבא מן השדרה וכו' שאמרו בגמרא שאני שמאי דמחמיר טפי משמע דבאלו הדינים של עצם אחד לית הלכתא כוותיה משא"כ באידך דשדרה וגולגולת שאין לנו שום גילוי אין לנו לחדש מחלוקת מדעתינו:

הלכה ג

בארון של שיש. בפ"ג דטומאת מת הוסיף של זכוכית. ומ"ש
או בשל מתכת אף דבמתכת אין שייך רקבון מ"מ דרכו להעלות חלודה ויתערב עם המת וכ"כ רבינו שם. ומ"ש רבינו
ולא אמרו רקב אלא למת בלבד וכו' מרן ז"ל לא ציין מהיכן הוציאו והיא גמרא ערוכה בנדה דף כ"ז ועיין להרב לח"מ ז"ל:

הלכה ד

או שגזזו שערו או צפרניו. מרן ז"ל הקשה על רבינו דלמה השמיט ההיא דשער העומד ליגזז וצפורן העומדת ליקצץ ע"כ ולא נזכר שכבר ביארו רבינו פ"ג דטומאת מת הל' י"ג שהיא ספק משום דסלקא בתיקו וכאן סמך למ"ש שם ועיין להרב לח"מ שהקשה דלמה השמיט רבינו מ"ש שם שרקב צריך שיבא מן הבשר והגידין ועצמות ע"כ. ולענ"ד נראה דכיון שהזכיר שהרקב אינו אלא ממת שלם מינה דאית ביה גידין ועצמות ובשר ומ"ש בס"ה או מקצתו כשהוא חי בנ"א כ"י או שהרקיב מקצתו כשהוא חי וכו' וכן לשון רבינו פ"ג דטומאת מת הל' ז':

הלכה ו

ואין עצם כשעורה מטמא באהל. ט"ס הניכר הוא דמשמע דאם הוא עצם שלם ויותר מכשעורה מטמא באהל וזה אינו כמ"ש רבינו פ"ב דטומאת מת הל' י' ובנ"א ראיתי שכתוב ואין עצם אחד מטמא באהל וכן נראה מדברי מרן ז"ל ומ"ש בס"ה ועל אחת משתים עשרה וכ"כ בנ"א לא הבנתי מאי קאמר דאי קאי האלו י"ב טומאות שאין הנזיר מגלח עליהם הו"ל לכתוב כן בתחילת דבריו או בסוף לשונו. והקרוב אלי דודאי ט"ס הוא ועיין לרבינו רפי"ג דט"מ ומ"ש או שנטמא ברביעית דם וכו' מהמשנה שם וקים להו לרבנן דברביעית אינו מגלח ובחצי לוג מגלח כמ"ש לעיל הל' ב':

הלכה ח

נגע באהל המת או בכלים וכו'. ממ"ש רבינו פ"ה דטומאת מת מבואר דבכל מין כלים קאמר בין בכלי מתכות בין בכלי שטף ולא חילק בין חבורין לשלא חבורין לא חילק אלא בין נזיר לשאר בני אדם מפני שהבין מ"ש בגמ' הני כלים בני הזאה נינהו דגבי נזיר דוקא קאמרו דאין מגלח עליהם אלא שהראב"ד ז"ל ס"ל דבכלי שטף דוקא אמרו ובחיבורין ומפני זה השיג עליו כאן ובהל' ט"מ ועיין להרב לח"מ ז"ל והתוס' יו"ט פט"ז דאהלות שמבואר הדבר כדברי מרן ז"ל שם שמחלוקתן תלוי בדר"י ור"ת שכתבו התוס' שם:

הלכה ט

ודבר זה הלמ"מ. היינו ממ"ש במשנה באמת אמרו וכ"כ רש"י ורבינו בפירוש המשנה אמנם הרע"ב ז"ל לא כתב כן מפני שלשיטתו הולך שכתב רפ"ב דתרומות דכל היכא דתנן באמת אמרו כאילו היא הל"מ אבל לאו דוקא הל"מ שהרי בפ"ק דשבת שנינו באמת אמרו החזן רואה היכן התינוקות קוראים ומדרבנן היא ע"כ:

הלכה יג

שזה קדושתו קדושת שעה ואפילו היה נזיר עולם וכו'. לכאורה נראה דטעמא משום דלא פלוג רבנן ואף אם נדייק דאפילו נזיר עולם אין קדושתו כקדושת כהן מפני שאין נמשך קדושתו אלא אחר קבלת הנזירות אבל קודם לכאן לא היה בו שום קדושה וכיון שכן אם נתקדש מיום לידתו כגון שהדירו אביו הו"ל כמו כהן והתוס' יו"ט ז"ל עמד בחקירה זו עיין עליו. ולענ"ד י"ל בחדא מתרי אנפין או דאף אם הדירו אביו מ"מ לא חל עליו הנזירות עד שיגדיל שהרי בידו למחות כמ"ש רבינו פ"ב הל' ט"ו ואף את"ל שנתקדש מתחילת הוייתו בעולם מ"מ קל הוא מכהן שהרי איתיה בשאלה וכמ"ש במכילתין דף מ"א וביבמות דף ה' ובכמה מקומות:

הלכה טו

וכיצד הוא מותר וכו'. מרן ז"ל ציין בריש יבמות ע"כ. אך שם לא נתבאר אלא דאתי עשה ודחי לא תעשה ובנזיר דחי ג"כ העשה דקדוש יהיה וכו' מכח ריבוי דראשו ולא ילפינן מיניה לבעלמא משום דקילי דהרי ישנו בשאלה וכדברי הראב"ד ז"ל ומ"ש מרן לזה דחדא מתרתי נקט הוא דוחק ועדין קשה טובא עיין בס' צרור החיים והתוס' יו"ט ז"ל אם לא שנאמר דכוונת רבינו לומר [לא] שנתבטל העשה לגמרי וכאילו אינו אלא כוונתו שנקלש ונחלש כחו מכח הטומאה ובהכי יתיישב קצת תדע דרבינו נקט הכא תחילת הפסוק דהיינו קדוש יהיה וכו' ובפ"ה הל' י"ב לא הזכיר אלא גדל פרע וכו' להורות דקדושתו קלישא ע"י טומאה ודו"ק:

פרק ח

הלכה א

ומושח העשרים ברביעית וכו'. וכן העתיק מרן ז"ל והרב קרית ספר ז"ל ולשון הכתוב סלת חלות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן משמע דהחלות בבלילה ורקיקין במשיחה וכ"כ רבינו פ"ט דמעשה הקרבנות הל' כ"ג דרקיקין במשיחה וחלות בלתיתה וצ"ל דהכא דרך קצרה נקט וגוף המעשה סמך למ"ש שם והכא עיקר כוונתו אינה אלא לשיעור הרביעית לשתיהם שהוא הלל"מ ועיין להמל"מ ז"ל:

הלכה ב

ושוחט החטאת תחילה וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל לא ידעתי מי הכריחו לזה שהרי סדרן של כתובים שהחטאת תחילה ואחריה העולה ואחריה השלמים וכיון שכן כי אמר רבי אליעזר שהחטאת קודמת בכל מקום הכוונה שכן הוא האמת לכ"ע ומחלוקתם תלוי אם יגלח אחר החטאת דוקא כיון שבכל מקום היא קודמת או אחר הבאת כל קרבנותיו שהם השלמים ועיין להתוס' יו"ט ז"ל וכן מצאתי הדבר להדיא בירושלמי דקתני רבי זעירא בעא קומי רבי מנא מאן תנא כל חטאות שבתורה קודמין לאשמות ר"א אמר דברי הכל היא כל החטאות שבתורה קודמות לאשמות ע"כ הרי דכי קאמר ר"א החטאת קודמת בכ"מ הכוונה דד"ה היא וק"ל. ולמ"ש רבינו

ואח"כ משליכו לאש וכו' עיין מ"ש פ"י הל' ב':

הלכה ג

ובין שגלח במדינה בין שגלח במקדש וכו'. מרן ז"ל תמה על רבינו דלמה הניח סתם מתניתין דאתיא כחכמים ע"כ. ואני הצעיר מצאתי בגירסת הירושלמי ואם גלח במדינה

היה משלח תחת הדוד ע"כ וזו נראית גירסת רבינו ופסק כרבי יהודה משום דסתם מתניתין כוותיה וק"ל:

הלכה ד

ונותנן על כפי הנזיר או הנזירה. לא ידעתי מאי אריא שהזכיר כאן נזירה ומרן ז"ל לא ציין מהיכן הוציאו רבינו ואולי משום דרבי שמעון שזורי דריש וגילח הנזיר פתח אהל מועד נזיר ולא נזירה שמא יתגרו בה פרחי כהונה ורבינו לא פסק כן משום דק"ל סוטה כדאיתא התם לכך דרש לענין תנופה דנזיר וה"ה נזירה ופתח אהל מועד דריש בזמן שהוא פתוח כמ"ש בדין הקודם וכר' אליעזר. שוב מצאתי לרבינו פ"ט דמעשה הקרבנות הל' ט"ז שכתב שאין תנופה בנשים חוץ מסוטה ונזירה והוא ממתניתין פ"ק דקידושין ע"ש ולא ידעתי למה לא ציינו מרן ז"ל גם כאן:

הלכה ה

נזיר ממורט וכו'. מרן ז"ל תמה על רבינו דפסק דלא כמאן ותירץ דבית הלל שאמרו צריך הכוונה דיש לו תקנה בלא העברת שער וכו' ע"כ והוצרך לידחק כן כדי ליישב דברי רבינו אך עדיין קשה דבההיא דאין לו בהן יד וכו' פסק רבינו ריש פ"ה דמחוסרי כפרה דאין לו טהרה עולמית ובגמ' השוו כולם אהדדי והרב לח"מ ז"ל כדי לתרץ גם את זו כתב דשני מחלוקות יש בדבר וכו' עיין עליו. ולענ"ד נראה דרבינו לא פסק כהך סוגיא כלל מכח סוגיא דפ' הוציאו לו (יומא דף ס"א) (ופרק נגמר הדין (סנהדרין דף מ"ה)) דמייתי התם נזיר ממורט בית שמאי אומרים צריך העברת תער ובית הלל אומרים א"צ וכו' ובההיא דאין לו בהן יד מייתי דתניא אין לו בהן יד בהן רגל אין לו טהרה עולמית ר' אליעזר אומר נותן על מקומו ויוצא וכתבו שם התוס' ז"ל שהסוגיא הפוכה מהך דנזיר ע"כ. וכיון שכן רבינו פסק כההיא דאין לומר דסוגיא בדוכתה עדיפא שהרי גם בסנהדרין דף מ"ה מייתי הך ברייתא דאין לו בהן יד כהך לישנא דפ' הוציאו לו וכיון שכן סמי חדא מקמי תרתי וגם בפי"ד דנגעים קתני כלישנא דפ' הוציאו לו ולא כהא דנזיר ודייק רבינו בלשונו שסיים שכל הדברים האלו למצוה ולא לעכב. שוב זכיתי ומצאתי כדברי בהתוס' יו"ט פי"ד דנגעים ושם הוסיף דרבינו פי"ד דהל' סנהדרין פסק כההיא דשמואל דיש חילוק בין נקטעה ידו לגידם מעיקרא ובהלכות מחוסרי כפרה לא חילק ותירץ על נכון עם מ"ש התוס' שם דשאני גבי מצורע דכתיב ביה זאת תהיה תורת המצורע ובפ"ק דמנחות דף ה' וי"ט אמרו דהוי לעיכובא עיי"ש. ועוד אפשר דההיא דאין לו בהן יד מוכרח לפרשו כפשוטו דכיון דאין לו בהן איך יתקיים הפסוק משא"כ ביד העדים די"ל

דזו היא ידו וכבר ראיתי מי שפי' כך אך לא נחה דעתי בזה דאם איתא מאי מייתי להא דשמואל כתנאי וכו' כיון דלא דמו להדדי:

ואם הביא קרבנותיו וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל ולענ"ד נראה עוד דרבינו פסק כחכמים דברייתא משום דמייתו גז"ש דאחר אחר והרב לח"מ ז"ל הביא מאידך דמעשה במרים התרמודית וכו' עיי"ש. ולענ"ד אין משם ראיה לדעת רבינו שהרי פירש בפי' המשנה כפי' שני של רש"י ז"ל וכבר כתבתי בזה לעיל פרק [ד'] הל' [י"ב]:

הלכה ו

אע"פ שאין התגלחת וכו'. עיין מ"ש מרן ועדיף הו"ל לשנויי וכו' ע"כ. קשה דהא קתני לוים ומצורע ובהני אין לתרץ כן דהנהו ודאי נראה דלעיכובא נינהו וכמ"ש מרן גופיה פי"א דטומאת צרעת ועיין להמל"מ ז"ל:

הלכה ז

גילח והניח וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל דיש לתמוה למה השמיט היכא דחזר וגילח שתי שערות לבדם שהוא בעיא דלא איפשיטא ע"כ לא ידעתי למה לא הזכיר דברי רש"י שפי' בדאביי וחזר וגילחן שהוא לאותן שתי שערות ע"כ והן הן דברי רבינו ופשיטותיה מבעיית רבא גילח אחת ונשרה אחת מהו וכו' משמע דפשיטא ליה דאם גילח שתיהם קיים מצות גילוח וכ"מ מהתירוץ עיין עליו:

הלכה יב

שלמי נזיר וכו'. במנחות דף מ"ח ובמכילתין דף כ"ד ולא הוזכר שם אלא דאין טעונין לחם ולא זרוע ורבינו הוסיף מתנות ולא ידעתי מה היא כוונתו והרב לח"מ הניחו בצ"ע עיין עליו גם מרן לא נרגש מזה כלל ואולי י"ל דידוע דהשלמים שאינן כהלכתן הוו תודה דנקראת שלמים כדכתיב על זבח תודת שלמיו וכפי' רש"י ז"ל והתודה היתה באה בארבעים חלות והכהן נוטל ארבעה מהם ומשלמי נזיר שנים מהם כמ"ש רבינו פ"ט דמעשה הקרבנות והך שלמים כיון דהוו כעין תודה שהרי אין נאכלין אלא ליום ולילה הו"א שהכהנים לא יפסידו שלהם כיון דממ"נ היה ראוי לחם לקרבן זה קמ"ל רבינו דגם מתנות אין להם וכן נראה מדברי רבינו פט"ו דפסולי המוקדשין שכתב דשלמי נזיר ששחטן שלא לשמן וכו' ואינן טעונין לחם ע"כ משמע דהך מתנות שכתב כאן הם בכלל הלחם והיינו כאמור וכ"כ פ"ט הל' ב' ג' ודוחק:

הלכה יד

האומר הריני נזיר ע"מ שאגלח וכו'. ביו"ט דף כ' בעי מניה ר' שמעון בן לקיש מר' יוחנן הרי עלי תודה ואצא בה ידי חגיגה הריני נזיר ואגלח ממעות מע"ש מהו א"ל נדור ואינו

יוצא נזיר ואינו מגלח ע"כ. ורבינו פ"ב דהלכות חגיגה הל' י"ד כתב האומר הרי עלי תודה שאצא בה י"ח לשם חגיגה חייב להביא תודה ואינו יוצא בה ידי חגיגה וכו' ע"כ ועל כרחך היינו טעמא דכיון דאמר הרי (עליו) [עלי] או הריני חל עליו הנדר ומעתה מ"ש רבינו כאן ע"מ לאו דוקא דה"ה אם אמר הריני נזיר שאגלח וכו' וע"מ דנקט לרבותא נקטיה:

הלכה טו

כיצד מי שהיה אביו וכו'. ממ"ש רבינו נראה פשוט שהיה גורס כגירסת התוס' במשנה דמי שהיה הוא ואביו קדים ובברייתא הוכיחו דארישא פליגי אלא דאם איתא הו"ל לאקדומי מי שהיה הוא ואביו אם לא שנאמר דסדר הברייתא נקט גם בפי' המשנה כתב זה שאמר רבי יוסי שהוא מגלח על נזירות אביו ג"כ דרך אמיתי וכו' ואין הלכה כר"י ע"כ כוונתו מבוארת דבסיפא הוא דרך אמיתי משום דכ"ע מודו ביה וברישא דפליגי רבנן עליה ואין הלכה כר"י. ומ"ש מרן ז"ל דרבינו מפרש דבעיא בתרייתא אינה ענין לנזיר אלא להקדש דעלמא וכו' ע"כ. קצת קשה דא"כ למה לא הזכירה רבינו בדין הבכור שכתב בפ"ג דהל' גזלות ואולי י"ל דכיון דלא אפשיטא ידוע הוא דהמוציא מחבירו עליו הראיה:

הלכה טז

בין שהיה האב נזיר עולם וכו'. מדברי התוס' נראה דה"ה אם האב והבן נזיר עולם שדינו שמגלח כל י"ב חדש כמ"ש רבינו פ"ג הל' י"ב:

הלכה יז

שדברים אלו הן ספק וכו'. עיין מ"ש מרן ז"ל ונראה שיתנה ויאמר וכו' ע"כ. גם יש להסתפק בהקרבת החטאת דהא אינה באה בנדבה:

הלכה יח

האומר הרי עלי לגלח וכו'. עיין מ"ש הראב"ד ומרן ז"ל ועיין עוד להרב לח"מ והרדב"ז ח"ב סי' רפ"ד:

פרק ט

הלכה א

הפריש מעות סתומין וכו'. מרן ז"ל לא ציין מהיכן הוציאו. ונראה לענ"ד שהוא נלמד ממתניתין פ' מי שאמר (נזיר דף כ"ד) היו לו מעות סתומין יפלו לנדבה מפורשים דמי חטאת לים המלח וכו' ועיי"ש בגמרא וכן משמע בסוף פי"ב דשקלים דקתני מותר נזיר לנדבה ועיין מ"ש פ"ה דמחוסרי כפרה ועמ"ש פ"ה דפסולי המוקדשין הל' ט':

הלכה ד

כיצד הם וכו' לא אמר כלום. דברים מגומגמים הם דמשמע דאפילו כסתומים לא הוו ואמאי ומרן ז"ל כתב דהנכון שהוא ט"ס או דה"ק לא אמר כלום להיותם מפורשים ע"כ. ואני הצעיר מצאתי בנ"א כת"י קדמונית ולא אמר כלום בוי"ו נוספת לפי זאת הגירסא יש ליישב בשופי דה"ק כיצד הם המעות הסתומים כגון שהפריש המעות לקרבנותיו כלומר סתם ולא אמר כלום כלומר שלא פירש שום דבר לאפוקי אם פי' שום דבר אפילו לא אמר אלא הרי אלו לחובתי הוי כמפרש וכן פירש רש"י שם ד"ה והיכי דמי סתומין וכו' כגון שהפרישן ביחד סתם ולא הוציא בשפתיו כלום וכו' ע"כ:

הלכה ה

המפריש בהמה בעלת מום וכו'. שם דף כ"ו א"ר הונא אמר רב ל"ש אלא מעות אבל בהמה הרי היא כמפורשת א"ר נחמן הא דאמרי בהמה הרי היא כמפורשת ל"ש אלא תמימה אבל בעלת מום הרי היא כסתומה אבל נסכא לא ורב נחמן בר יצחק אמר אפילו נסכא אבל סואר של קורות לא וכו' ע"כ ופי' רש"י אבל בהמה הרי היא כמפורשת משום דאית ביה היכרא דהך דהויא נקבה לצורך חטאת והאי דהוי זכר עולה והאי דהוי איל בן שתי שנים לצורך שלמים וכו' ע"כ והתוס' ז"ל הקשו על זה והכריחו דעל כרחך איירי בבהמה דלא חזיא לנזיר כגון שלשה פרים או שלשה שעירים דבנזיר איל וכבש וכבשה הוא דאיכא וכו' ע"כ. ורבינו דלא הזכיר הא דבהמה הרי היא כמפורשת נראה שהוא מפרשה כפי' רש"י ומשום דמילתא דפשיטא היא לכך לא הזכירה דאילו לפי' התוס' הו"ל להזכירה עכ"פ דאף שאינן ראוין לקרבן נזיר אפ"ה הוו כמפורשין ורבותא היא עכ"פ דאין לומר דרבינו מפרשה בבהמה אחת לחודה דלא כרש"י ודלא כתוס' דאפושי פלוגתא הוא והשתא רבינו שפסק דנסכא או כלי הרי הן כסתומים מכח שהבין דבהמה הרי היא כמפורשת דהיינו שייחד השלש קרבנות עצמן מעתה בעלת מום ונסכא וסואר של קורות הרי הן כסתומין וכפשט דברי רב ונראה דהיינו טעמא משום דבמסקנא דגמרא אסיקו דבהמה בעלת מום למאי חזיא לדמי היינו מעות ע"כ וכיון שכן כל מילתא דחזיא לדמי היינו מעות כן נראה לענ"ד בדעת רבינו.

ומ"ש בספרי רבינו

או כלים בנ"א כת"י או של כלים ולפי נוסחא זו אפשר שהוא מפרש דסואר של קורות שאמר בגמ' לדוגמא בעלמא נקטיה ועיין להרב לח"מ שכתב דרבינו ס"ל כהתוס' דבסואר של קורות יש לחוש לשהייה וכו' ע"כ. וכבר הוכחנו דרבינו אינו מפרש כפי' התוס' וההיא דשהייה לשיטתייהו אזלי כמבואר בדבריהם עיין עליהם:

הלכה ח

יצאו וירעו בעדר. פי' התוס' ז"ל עם בהמותיו שהן חולין גמורין. ומ"ש **כמו שיתבאר במקומו** הוא בסוף פ"ו דהל' ערכין ואף שכתב שזה הקדש טעות לאו דוקא דהא גרע מיניה וכדמוכח בגמ' אלא לדוגמא בעלמא נקט כן כלומר שדינו כמו הקדש טעות:

הלכה ט

האשה שנדרה וכו'. אין להקשות לדעת רבינו דבעל מעקר עקר כמ"ש בריש פי"ג דהל' נדרים מעתה הו"ל כנדר בטעות ואמאי החטאת תמות וכו' וי"ל עם מ"ש מרן ז"ל שם דעקר ר"ל שחל הנדר אלא שהוא עוקרו וכיון שחל אפילו רגע לא הוי הקדש טעות ועיין להתוס' ד"ה א"ל וכו':

הלכה יא

האשה שנדרה בנזיר ונטמאת וכו'. מרן ז"ל לא ציין מהיכן הוציאו והוא ברייתא פרק מי שאמר (נזיר דף י"ט) ודף כ"ב דלמאן דאמר בעל מעקר עקר בעיא לאתויי חטאת העוף גרידא משום דנזיר חוטא שציער עצמו ולמ"ד מיגז גייז כולהו מייתי ורבינו פוסק דמיגז גייז כמו שהיא הלכה רווחת בכולי תלמודא וכמ"ש מרן ז"ל רפי"ג דנדרים ומפרש כפי' התוס' דעולת העוף דנקט משום דבחד קרא כתיב ודלא כרש"י שפי' דאין אשם אלא היכא שנמשך הנזירות עיי"ש:

הלכה יב

האיש שהדיר וכו'. נתבאר בדברי רבינו פ"ב הל' י"ג י"ד ט"ו ועיין מ"ש שם:

הלכה יג

האומר וכו' והפריש קרבן והפילה אשתו. משמע שקודם ההפלה הפרישם וקצת קשה דא"כ למה הם אסורים בגיזה ועבודה הא כיון שהפילה הרי פקע קדושתן דהא קי"ל ספק נזירות להקל ואם נאמר דאפשר שחלה קדושה על הקרבנות דבספיקן אזלינן להחמיר א"כ מאי אריא דחזרה וילדה ולהרב קרית ספר ז"ל ראיתי שכתב הפריש קרבנות לנזירות שנזר לכשיהיה לי בן והפילה אשתו הוו ספק ואסורין בגיזה ועבודה דהוי ספיקא דאורייתא וכו' ע"כ. נראה שהבין בדברי רבינו דאיסור הגיזה והעבודה הוי בין ההפלה להלידה דהא ודאי אחר שילדה הרי הוא נזיר גמור והקרבנות שהפריש הם בקדושתן גמורה ובין הכי ובין הכי קשיא מלישנא דגמרא דף י"ג דבעא מיניה רבי אבא מרב הונא הריני נזיר לכשיהיה לי בן והפילה אשתו והפריש קרבן וחזרה וילדה מהו וכו' אליבא דר' יהודה דספק נזירות להקל מאי קדוש או לא קדוש מאי נפק"מ לגיזה ועבודה תיקו

ורש"י ז"ל מפרשה כפשטא דהפריש בשעת ההפלה והספק הוא אי הוי קדוש משעה שהפריש כשהפילה או משעה שחזרה וילדה והתוס' ס"ל הכי אלא שפירש דבאותו הריון שהפילה ילדה ולד של קיימא והשתא אם נאמר דרבינו מפרשה שהפריש קודם שהפילה מאי אריא חזרה וילדה דנקט בגמרא ליבעי סתמא אחר שהפילה אי חל קדושה על הקרבנות מספק או לא חל דומיא דנזירות ומדברי רב קרית ספר הנ"ל נראה דבכדי נקטא ועיין להמל"מ ז"ל שלפי דבריו ג"כ יש לתמוה על מרן ז"ל שלא העיר בזה כלום:

הלכה יד

שני נזירים וכו'. פי' רש"י והתוס' ז"ל ששניהם נזרו ביום אחד ולכך מביאים קרבנותיהם בשותפות. ומ"ש רבינו

דלא הפסידו בקרבנותיהם כלום הכוונה לגבי כל אחד דאם היה לבדו ונולד לו ספק טומאה היה צריך להביא קרבן טומאה על הספק בהכרח דאילו לגבי שניהם בהכרח אחד מהם מפסיד חצי קרבן טומאה וק"ל:

הלכה יח

מת שהיה מושכב וכו'. דברי רבינו מגומגמים הרבה וכבר השיג עליו הראב"ד ז"ל שרחוקים דבריו מדברי הגמרא ומרן ז"ל צדד להעמיד דברי רבינו וכתב שגירסא אחרת היתה לו עיין עליו ועוד יש לי לתמוה שדברי רבינו עצמן סותרים זה את זה שהרי בפ"ו דהל' קרבן פסח הל' י"א כתב מי שעבר בדרך ומצא מת מושכב לרחבה של דרך אם היה המת טומאת התהום אע"פ שהוא טמא לתרומה ה"ז טהור לפסח וכו' דמשמע דמשום דאינו טומאה ידועה אבל אם היא טומאה ידועה גם לפסח טמא (וכן) [וכאן] גבי נזיר כתב שאפילו שהיא טומאה ידועה טהור ובגמרא השוו נזיר לעושה פסח כמבואר ועוד ששם כתב דבטומאת התהום לתרומה טמא דמשמע דבטומאה ידועה אין חילוק ביניהם ובפי"ח דשאר אבות הטומאות הל' ג' המוצא מת מושכב לרחבו של דרך וכו' ה"ז טמא לתרומה וכו' ע"כ דמשמע דלנזיר ועושה פסח טהור והוי הפך מאי דמשמע בהל' ק"פ וגם בפירקין דהכא לא חילק בטומאה ידועה כלל. ועוד קשה לי דשם כתב מרן ז"ל דאפשר דרבינו סמך למ"ש בהק"פ ואם כוונתו כמו דינו של רבינו שהוא בטומאה ידועה קשה דשם לא התיר אלא בטומאת התהום דמשמע דבטומאה ידועה יהיה טהור אף לתרומה ואם כוונת מרן לומר דדברי רבינו שם הם בטומאת התהום דוקא ומפני זה כתב דרבינו סמך למ"ש בהק"פ קשה דהרי שם באותו פרק קעסיק ואתי רבינו בספק טומאה ברה"ר שהוא טהור ואין שם ענין לטומאת התהום ולא עוד אלא שגם דברי מרן שם תמוהים שהזכיר פי' רש"י להבמה דברים אמורים דקאי אמשובר ומפורק וכו' ובפ"ו דק"פ תפס

במושלם דרבינו אינו מפרש כפירש"י דקאי אמפורק אלא אירישא קאי דקתני מושכב לרחבו של דרך ע"כ וכן הוא האמת ע"ש ועיין להרב לח"מ ז"ל.

ולענ"ד נראה לפרש הסוגיא לדעת רבינו כפי מה שמורין דבריו ז"ל ויפלו כל הקושיות. תחילה נקדים הערה אחת דהך טומאת התהום דגמרא גמירו לה גבי נזיר ופסח היא (אפילו) בספק אם נטמא כמ"ש מדברי רבינו בפ"ו דק"פ דהרי חילק שם בין מהלך ברגליו לטעין משא או רוכב דאז הוי ודאי ואי הך טומאה הויא ברה"ר לא צריך הלכתא דבכל התורה כולה ספק טומאה ברשות הרבים טהור וכדתנן פ"ו דטהרות ופסקה רבינו פט"ו וי"ח דשאר אבות הטומאות אלא ודאי דברה"י היא וכמ"ש ג"כ התוס' בנזיר דף ס"ג עיין עליהם. וכיון שכן יבואו פסקי רבינו על נכון דכאן פסק דאם המת שמושכב לרחבו של דרך הוא גלוי הנזיר ועושה פסח הם טהורים דכיון דהוי ברה"ר אפילו שהוא טומאה ידועה ומפורסמת כיון דאפשר דלא נגע ספיקו טהור דהא אינו טמא עד שיאמר בריא לי שנגעתי בו כמ"ש רבינו שם להדיא ובהלכות ק"פ פסק שאם מציאות זה הוא בטומאת התהום דהיינו שהוא ברה"י כאמור אז מכח הלכתא הוא טהור ואינו טמא אלא לתרומה משא"כ אם היא טומאה ידועה בין נזיר בין עושה פסח בין לתרומה שלשתן טמאים אף אם ספק כיון שהוא ברה"י וע"פ מ"ש בפרקין שהיא טומאה ידועה וברה"ר פסק ג"כ בפי"ח דשאר אבות הטומאות דלענין תרומה לבד הוא טמא מפני שכיון שחזקתו שנגע כמ"ש שם להדיא אמטו להכי טמא לתרומה משא"כ בעלמא דכיון דאפשר שלא נגע אף שהוא באפשר רחוק סוף כל סוף מידי ספק לא יצאנו ואנן בעינן שיאמר בריא לי (שלא נגעתי) [שנגעתי] שם כמ"ש וגם שם היה לו לחלק בין מהלך ברגליו לרוכב וטעין אלא שי"ל שסמך וכדברי מרן ז"ל אלא שע"פ האמור טפי היה לו לומר שסמך למ"ש כאן בהלכות נזירות כיון שדינן שוה דבר"ה קאמר מעתה הנה מקום לדברי הברייתא בנזיר דף ס"ב ובפסחים דף פ"א דכשאמרו במד"א במהלך ברגליו אירישא קאי וכדברי מרן ז"ל וכשאמרו במד"א בטומאת התהום אבל בטומאה ידועה שלשתם טמאים הדבר פשוט לפי דרכו של רבינו דאירישא דברייתא קאי דמאי דהקילו בנזיר ועושה פסח אף שהיא טומאה ברה"י היינו דוקא בטומאת התהום דהלכתא גמירי לה אבל בטומאה ידועה דלא גמירי בה הלכתא שלשתם טמאים מידי דהוה אכל התורה כולה ונקט שלשתן משום דבהו קא עסיק ואתי.

ולפי האמור יתבאר דמ"ש רבינו פ"ד דביאת מקדש הל' ו' דכהן שנטמא בטומאת התהום הציץ מרצה ואם בטומאה ידועה כל קרבנותיו פסולין ע"כ וכתב שם מרן ז"ל דכולהו ילפי מפסח עיין עליו הך טומאה ידועה היינו או ודאי או ספק טומאה ברה"י דאילו

ספק טומאה ברה"ר הוא טהור גמור כמ"ש בפרקין בדין זה גם בפ"ז דהל' ק"פ הל' ו' פסק דיחיד שנטמא בספק רה"י ידחה לפסח שני ואם נטמאו צבור יעשה בטומאה ע"כ והיינו ע"פ האמור ממ"ש ועיין עוד בפי"ד דשאר אבות הטומאות הל' י' וכן פסק שם פט"ו הל' ח'. ואין לטעות במ"ש רבינו פ"ב דהלכות שגגות הל' ב' וז"ל יראה לי שאלו החייבים קרבן מספק אינן מביאין קרבן שמא יכניסו חולין לעזרה ע"כ דהתם לא קאמר הכי אלא כשעיקר הטומאה היא בספק כמ"ש שם אבל בספק טומאה ברה"י דגמירי לה מסוטה פשיטא ודאי שהוא טמא גמור ומביא קרבן:

פרק י

הלכה א

ושתי תגלחות שמגלח המצורע שהרי הוא ספק מצורע. כבר ביאר רבינו בהל' ט' שדין זה לא נאמר אלא באשה וקטן דאלו בגדול לא אלים הספק לדחות הודאי:

הלכה ב

ושערו בכל תגלחת ספק אסור בהניה מספק. משום דשער נזיר אם הוא טהור הוא מהנשרפין דכתיב ונתן על האש וכו'. ופסקו רבינו פ"ח הל' ג' ובנזיר טמא פ"ו הל' י"ד פסק דטעון קבורה וראיתי להרב בתי כהונה ז"ל בבית ועד דף ע"ב ע"ג שנתעורר לדברי מרן בפ"ו שציין ע"ד רבינו מההיא דסוף תמורה דקתני שער נזיר ופטר חמור יקבר דלא ידע מה שייכות יש למה שהביא ואדרבה דלא כהרמב"ם דהרמב"ם פסק כשינויא דמפליג בין נזיר טמא לנזיר טהור ובסוף פיסולי המוקדשין אחר שהביא דין שער נזיר טהור שהוא בשריפה ושער נזיר טמא שהוא בקבורה הביא דין האורג מלא הסיט וכו' ידלק ע"כ וקשה ששם נראה דמתניתין בציפירתא וכו' דאי לא קשיא דליבטיל ברובא וכו' ע"כ ובעיקר קושייתו כבר עמד מרן ז"ל בהלכות בכורות הל' י"ג עיין עליו.

אכן תורה היא ואביעה דעתי הקצרה הנה בסוף תמורה תני מתניתין אלו הן הנקברין וכו' שער נזיר ופטר חמור ובגמ' רמי ליה טבי לרב נחמן תנן שער נזיר יקבר ורמינהי האורג מלא הסיט מצמר בכור בבגד ידלק הבגד משער נזיר ופטר חמור בשק ידלק השק א"ל כאן בנזיר טמא כאן בנזיר טהור א"ל שנית נזיר אנזיר פטר חמור אפטר חמור קשיא אשתיק ולא אמר ליה ולא מידי א"ל מידי שמיע לך בהא א"ל הכי אמר רב ששת כאן בשק כאן בשער איתמר נמי א"ר יוסי ב"ר חנינא כאן בשק כאן בשער ר"א אמר כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא א"ל ליבטיל שק ברובא א"ר פפא בציפורתא ציפורתא לישלפינהו א"ר ירמיה הא מני ר' יהודה היא וכו' ע"כ. והדקדוקים מבוארים חדא דאמאי הביאו

הא דר"א באחרונה הו"ל לאתויי אחר דברי ר"נ ולימא וכן אמר ר"א ועוד כיון דלתירוץ זה אכתי קשה פטר חמור אפט"ח מאי אהני לן ותו דהך קושיא דליבטיל ברובא הו"ל לאקשויי לעיל כשתירץ לו ר"נ כאן בנזיר טהור וכו'.

לכך מפרש רבינו דכשמתרץ כאן בשק כאן בשער לא פליג אחילוק דכאן בנזיר טהור וכו' ודלא כפי' רש"י ז"ל אלא דשני התירוצין אמת וכאן בשק כאן בשער הוא פשוט שכן הוא האמת וכיון שגילה לנו ששני התירוצין אמת הביא באחרונה הא דר"א משום דאין להקשות עוד מפטר חמור כמבואר ומאי דפריך ליבטיל ברובא ס"ל דאינה קושיא דכיון דאשכחן גבי כלאים דאפילו בכ"ש מקדש ה"נ דכוותה וגם רש"י ז"ל לפי דרכו נרגש מזה עיין עליו וכן נראה מדברי רבינו בפי' המשנה פ"ג דערלה שכתב ושק נקרא בגד הארוג מן השער ולא נאמר בזו תעלה שלא נתן בהם הכתוב שיעור בשום פנים ע"כ. ועוד מצינו גבי קדשים שמקדשין בכל שהן כדתנן בסוף הך מתני' דפ"ג דערלה ולא אמרינן דליבטלו ברובא וידוע דשער נזיר אקרי קדוש דכתיב קדוש יהיה וכמ"ש בנדה פרק האשה ופטר חמור ג"כ לילף משער נזיר או מקדשים וכיון שחז"ל נתנו בו שיעור אין להקשות ליבטיל ברובא ועוד דמוקים לה כר"י ודחיקא מילתא טפי לאוקומי סתם מתני' דפ"ג דערלה דלא כהלכתא אלא דכפי זה יקשה על מרן ז"ל פ"ו שהביא דברי רש"י ז"ל שפי' כאן בשק כאן בשיער דל"ש נזיר טהור או טמא עיי"ש אלא דצ"ל דבהא אף לפי דברי רש"י ניחא לרבינו דאי אפשר לאוקומי מתני' דקתני יקבר בנזיר טהור דהא קרא כתיב ונתן על האש וכו' ובודאי דבנזיר טמא דוקא אירי מתני':

תגלחת ראשונה וכו'. מרן ז"ל נתקשה הרבה בהשגת הראב"ד והרב לח"מ ז"ל יישבם על נכון עיין עליו ובשו"ת הרדב"ז שנדפסו מחדש ח"ב סי' רפ"ו יישב דברי רבינו לכל מה שהשיגו עליו ונשא ברכה עיין עליו ועיין עוד לרבינו בפי' המשנה. ומ"ש בספרי רבינו **טמא מת ודאי וכו'** בנ"א כת"י אין שם ודאי. ומ"ש **בשנה ראשונה** בנ"א כת"י ושנה בוי"ו:

הלכה ד

וכיצד זה מביא קרבנותיו אם היה עשיר כותב נכסיו לאחרים וכו'. דין זה שייך בתגלחת שניה שהיא לימי חלוטו שמביא בה קרבן ומגלח אבל בתגלחת ראשונה שהיא לספק נזירות בין טהור בין טמא אין חילוק בין עשיר לעני וכ"ה בתוספתא ומרן ז"ל כתב דרבינו לא חשש לזה וכתב תחילה כללות המעשים וכן נראה ממ"ש רבינו בדין הבא וכו':

הלכה ח

אבל האשם וכו'. ובפי"ח דמעשה הקרבנות הל' ט' כתב רבינו דחטאת ואשם הם עיקר הכפרה וכבר השיגו הראב"ד עיין למרן והרב לח"מ ז"ל. ומ"ש בספרי רבינו **מחובת התגלחת** בנ"א כת"י מחובת תגלחת טהרה ופשוט הוא:

הלכה יא

נטמא ודאי והיה מצורע ספק וכו'. הרב לח"מ ז"ל הקשה על רבינו מהגמ' וממ"ש בפ"ו עיין עליו אכן החילוק נראה לענ"ד מבואר דהתם קדמה הטומאה לנזירות משא"כ כאן דהנזירות קדמה לטומאה וכבר מנה:

הלכה יד

האומר הריני נזיר וכו'. עיין מה שכתבתי בס"ד בפ"ג הל' י"ג ובנ"א כת"י כתוב שנאמר ואקים וכו' ופשוט: